

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Socialdemokratiet og EF

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1971

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

[Socialdemokratiet og EF](#) 3

[Socialdemokratiet og EF](#) 4

[Socialdemokratiet og EF](#) 5

[Socialdemokratiet og EF](#) 6

[Socialdemokratiet og EF](#) 7

[Socialdemokratiet og EF](#) 8

[Socialdemokratiet og EF](#) 9

[Socialdemokratiet og EF](#) 10

[Socialdemokratiet og EF](#) 11

[Socialdemokratiet og EF](#) 12

[Socialdemokratiet og EF](#) 13

[Socialdemokratiet og EF](#) 14

[Socialdemokratiet og EF](#) 15

[Socialdemokratiet og EF](#) 16

[Socialdemokratiet og EF](#) 17

[Socialdemokratiet og EF](#) 18

[Socialdemokratiet og EF](#) 19

[Socialdemokratiet og EF](#) 20

[Socialdemokratiet og EF](#) 21

[Socialdemokratiet og EF](#) 22

[Socialdemokratiet og EF](#) 23

[Socialdemokratiet og EF](#) 24

[Socialdemokratiet og EF](#) 25

[Socialdemokratiet og EF](#) 26

[Socialdemokratiet og EF](#) 27

[Socialdemokratiet og EF](#) 28

[Socialdemokratiet og EF](#) 29

[Socialdemokratiet og EF](#) 30

[Socialdemokratiet og EF](#) 31

[Socialdemokratiet og EF](#) 32

Socialdemokratiet og EF

Information fra socialdemokraterne

Socialdemokratiet og EF

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord af Ivar Nørgaard	3
Socialdemokratiets årsmødeudtalelse, aug. 1971	4
Ekstraordinær kongres i Socialdemokratiet ...	4
Udenrigsøkonomiministerens erklæring på minister mødet i Bruxelles 9. nov. 1971	5
Udenrigsminister Moro's udtalelse	7
Udenrigsøkonomiministerens kommentar	8
Danmarks interesse at indgå i det udvidede Europæiske Fællesskab, af Jens Otto Krag...	9
Der skal tages stilling, af Jørgen Büllmann ...	10
Litteraturliste	26

Forord

Den 16. december 1971 tilsluttede Folketinget sig, at Danmark underskriver traktaten om udvidelsen af De europæiske Fællesskaber. Denne beslutning blev vedtaget med 141 stemmer mod 32.

Folketingets beslutning kom, efter at det britiske parlament den 28. oktober traf principiel beslutning om, at Storbritannien fra 1. januar 1973 skal være medlem af EF.

Alt tyder på, at Norge bliver medlem sammen med Danmark og Storbritannien, og at de øvrige nordiske lande under den ene eller den anden form får en tilknytning til et udvidet EF, som betyder, at der gennemføres frihandel for industrivarer mellem dem og EF.

Den videre køreplan siger på, at Folketinget får forelagt lovforslag om dansk indmeldelse i EF i marts 1972. Folkeafstemningen om dansk medlemskab af EF skulle herefter kunne holdes i juni 1972.

De nu afsluttede forhandlinger mellem Danmark og EF har ført til et i alle henseender tilfredsstillende resultat for Danmark. De vigtigste punkter heri er følgende:

— Danmark får 5 år til at tilpasse sig til EF's toldunion, dvs. toldfriheden over for de nuværende EF-lande og indførelsen af den fælles toldtarif i stedet for den nuværende danske. Det betyder, at dansk industri får tid til at tilpasse sig de ændrede konkurrenceforhold, herunder de nye toldforhold for visse råvarer og halvfabrikata.

— Dansk landbrug træder fra 1. febr. 1973 ind i den fælles landbrugspolitik og får omgående en betydelig forhøjelse af eksportpriserne for en række landbrugsvarer. I løbet af overgangsperiodens 5 år stiger priserne op til EF's fælles priser, der ikke ligger særlig meget over de danske hjemmemarkedspriser. Prisforhøjelsen viser sig derfor først og fremmest for vor eksport. Herved opnår vi en ekstra valutaindtæjning, som i løbet af overgangsperioden vil nå op på et par milliarder kroner om året.

— Vi bevarer kontrollen med de vigtigste kapitalbevægelser ud af Danmark i overgangsperiodens 5 år.

— I de første 5 år er vi fritaget for at anvende EF's etableringsregler på landbrugsområdet.

— Dansk fiskeri får fordelene af den fælles fiskeripolitik fra 1. febr. 1973. Samtidig har vi opnået, at fiskeriterritorierne omkring Danmark i en periode på foreløbig 10 år bevares for danske fiskere og for Grønlands og Færøernes vedkommende for de derboende fiskere. For Grønland, Færøerne og en betydelig del af den tyske vestkyst gælder denne eneret for et territorium, der går 12 sømil ud fra kysten. For resten af Danmark gælder det inden for 6 sømil. Der er endvidere opnået til-

fredsstillende sikkerhed for, at særrådningerne for Færøerne og Grønland vil kunne fortsætte efter de 10 år.

— Vore nordiske traktatforpligtelser er gennemgået i EF, og det nordiske arbejdsmarked og det nordiske sociale samarbejde kan videreføres uændret.

— Der er indledt forhandlinger med de EFTA-lande, herunder Sverige og Finland, som ikke søger optagelse i EF, om aftaler, som vil betyde, at EFTA-frihandelen kan fortsætte efter udvidelsen af EF, og der vil med andre ord ikke opstå en ny toldgrænse i Øresund.

— Det er fastslået, at Danmarks socialpolitikk ikke vil blive berørt af EF-medlemskabet. Vi skal ændre sociallovgivningen for at kunne give EF-lønmodtagere, der får arbejde her i landet, samme sociale stilling som danske lønmodtagere, men disse ændringer vil ikke berøre størrelsen af de sociale ydelser, som vi selv fuldt og helt bestemmer.

— Det er fastslået, at vi bevarer retten til at føre en selvstændig fordelingspolitik.

— Danmark bliver repræsenteret i alle EF's institutioner og får en stemmestærke, der forboldsmæssigt er større end de store landes. Mest afgørende er imidlertid, at alle vigtige afgørelser i praksis vil blive truffet med enstemmighed således, at Danmarks indflydelse er nødvendig i alle sådanne tilfælde.

Som jeg udalte i min tale i Folketinget den 15. december, er regeringen overbevist om, at det vil være i den danske befolknings interesse nu at benytte den mulighed, som det opnåede forhandlingsresultat giver, til at indtræde i et medlemskab af EF med fulde rettigheder og forpligtelser. Det er væsentligt, at vi nu gør os rede til at træffe en positiv beslutning i forhold til EF.

Det er Socialdemokratiets håb, at denne pjeces vil kunne være et nyttigt bidrag til den videre debat her i landet inden folkeafstemningen. Pjecen indeholder artikler af statsminister Jens Otto Krag og redaktør Jørgen Biilmann, der belyser nogle af de spørgsmål, befolkningen må have kendskab til, før man afgiver sin stemme.

Endvidere indeholder pjecen den generelle markedspolitiske erklæring, jeg præsenterede på den socialdemokratiske regerings vegne på ministermødet i Bruxelles den 9. november 1971. Jeg klargør i erklæringen, hvad vi mener om den fremtidige udvikling inden for EF, og hvad vi ikke vil gå ind for. I fortsættelse heraf optrykkes den italienske udenrigsminister Moro's svar på EF's vegne.

December 1971.

Ivar Nørgaard

Socialdemokratiets årsmøde-udtalelse, august 1971

Årsmødet tilslutter sig den socialdemokratiske hovedbestyrelses og folketingsgruppes markedspolitiske linje.

Den endelige afgørelse om eventuelt dansk medlemskab skal træffes ved en folkeafstemning, der tidligst kan holdes i 1972. Inden folkeafstemningen bør der føres en omfattende oplysningskampagne iværksat med økonomisk støtte fra Folketinget i slutningen af indeværende år, efter at England har truffet sin afgørelse den 25. oktober 1971.

Markedsspørgsmålet afgøres ikke ved folketingsvalget, men ved folkeafstemningen. Spørgsmålet om 5/6 majoritet i Folketinget er derfor ikke længere afgørende. Socialdemokratiets folketingsmedlemmer står frit ved afstemningen i Folketinget.

Det er en betingelse for dansk medlemskab, at England bliver medlem af Fællesmarkedet, og at Norge og Sverige opnår tilfredsstillende ordninger.

I tilfælde af at Norge, mod forventning, ikke opnår medlemskab af EF, foreligger der en ny situation. Vi fastslår, at det er bindende tilkendegivet af EF, at princippet om toldfrihed mellem de nordiske lande bevares, at det fællesnordiske arbejdsmarked bibeholdes, og at det nordiske samarbejde i øvrigt kan videreføres.

Det bør aftales mellem Norge og Danmark, at intet af de to lande går til folkeafstemning, før der i begge lande har fundet en principdebat sted i henholdsvis Storting og Folketing, så regeringernes, partiernes og de enkelte tingmedlemmers stilling er kendt. Nærmere forhandling om folkeafstemningstidspunktet bør finde sted mellem de to lande.

Sveriges ønske om en så nær økonomisk tilslutning til EF som muligt bør støttes.

Inden afgørelsen skal træffes ved en folkeafstemning, skal der gennemføres en ordning, der udelukker, at såvel udlændinge som danske statsborgere kan erhverve ejendomme med henblik på privat erhvervsmæssig udnyttelse af jord til rekreative formål. Der må gennemføres en koncessionsordning, som kun stiller jord til rådighed for almenyttige foretagender. For privat erhvervelse af grunde til sommerhuse m.v. skal loven af 1959, der gør udlændinges erhvervelse af sådanne grunde afhængig af særlig tilladelse, fortsat gælde. Disse formål sikres bedst ved, at jord, der er egnet til rekreative formål, erhverves af det offentlige med udleje for øje.

Socialdemokratiets forudsætning for dansk deltagelse i det europæiske samarbejde må være, at vi kan

fortsætte arbejdet for at udvikle et demokratisk socialistisk samfund. Dette må bl.a. omfatte reelle muligheder for at gennemføre vore programmer for demokratisering af alle dele af samfundet, vor selvbestemmelsesret over en forbedret socialpolitik, hvor sikkerheden og trygheden tilgodeses, vor skattepolitiske selvbestemmelsesret med en ændret og mere ligelig indkomstfordeling for øje, en demokratisering af uddannelsen, en omfattende miljøforbedring. Det må gælde muligheder for omfattende social udjævning, sikring af den boligpolitik, vi selv ønsker, større tryghed og trivsel på arbejdspladserne og en stadig bedre menneskelig og materiel standard med mere retfærdig fordeling end i dag.

Egnsudviklingsarbejdet skal fortsat kunne udbygges. Arbejdsformidlingen skal forblive et rent dansk anliggende.

Det er tilkendegivet af den danske regering, at disse forudsætninger er godtaget af EF.

De omstillingsproblemer, der i en overgangsperiode kan opstå for enkelte brancher og erhvervsområder, må løses i et samarbejde mellem det offentlige og erhvervslivet.

Vi forudsætter, at de danske ønsker vedrørende Færøerne og Grønland imødekommes.

Sikkerhedspolitikken hører efter Socialdemokratiets opfattelse ikke hjemme i EF.

Det gør derimod væsentlige fællesanliggender som kontrollen med multinationale koncerners virksomhed, en fælles europæisk indsats mod den tiltagende forurening og fælles programmer for forskning, der kan skabe teknologiske muligheder for europæisk industri, der står på højde med USA, Sovjet og Japan.

Det udvidede EF bør være åbent over for hjælp til alle udviklingslande og være åbent for samhandel med alle dele af verden.

Demokratiseringen inden for Fællesmarkedet bør styrkes. Kommissionen bør bringes under øget parlamentarisk kontrol. De enkelte landes veto ved alle væsentlige spørgsmåls afgørelse må bevares.

Ekstraordinær kongres i Socialdemokratiet

Efter forslag fra årsmødet har Socialdemokratiets hovedbestyrelse besluttet at indkalde til en ekstraordinær kongres, hvor Socialdemokratiets endelige stilling til Danmarks indtræden i EF vil blive taget. Kongressen afholdes efter afstemningen i Folketinget vedrørende Danmarks tilslutning til EF og inden den planlagte folkeafstemning.

Udenrigsøkonomiministerens erklæring på ministermødet i Bruxelles den 9. november 1971

1. Indledning

For Danmark er den europæiske økonomiske integration af mere direkte betydning end for de fleste andre lande i Europa. De sidste 10—15 år har vi stærkere end noget andet land følt markedsdelingen i Europa, og udvidelsen af EF, som vil skabe et fællesskab mellem 260 millioner mennesker, vil være af afgørende betydning for Danmark.

Danmark står ligesom de øvrige europæiske industrinationer over for problemer og udfordringer, som kræver løsninger, der ikke kan gennemføres af enkelte lande, men som kræver en fælles europæisk indsats.

Den europæiske integration, som har medført betydelige resultater med hensyn til ophævelse af tidligere tiders skranker for samhandelen og bevægelserne af arbejdskraft og kapital over grænserne, står nu over for helt nye opgaver. Det er afgørende for de europæiske folkeslags fremtid og for den enkelte borgers daglige tilværelse, hvordan løsningen af disse store problemer gribes an. Den danske regering er indstillet på aktivt at deltage i disse bestræbelser. Vi vil medvirke til, at de møder de krav til en menneskeliggørelse af industrisamfundet, som melder sig med stigende styrke i alle demokratiske nationer.

2. Danske konkrete synspunkter, betingelser og forudsætninger

Det vil være De europæiske Fællesskaber bekendt, at den danske politiske beslutning om at forhandle med Fællesskaberne om Danmarks indtræden gør det til en betingelse, at denne indtræden sker samtidig med Storbritanniens optagelse. Man må nu efter den britiske parlamentsbeslutning for nylig betragte denne betingelse som opfyldt.

Det må imidlertid betragtes som en afgørende forudsætning for den endelige danske stillingtagen til medlemskab, at vore nordiske nabolande opnår sådanne løsninger på deres forhold til De europæiske Fællesskaber, at det nordiske samarbejde, som er opbygget gennem generationer, ikke blot kan fortsætte,

men også får muligheder for at udvikle sig, således som det er den fælles målsætning i samtlige nordiske lande. Den viden, som den danske regering har om Fællesskabets holdning til forhandlingerne med de øvrige nordiske lande, gør det muligt for os at antage, at det nordiske samarbejde kan fortsætte og udbygges også efter, at Danmark måtte være blevet medlem af Fællesskabet. Regeringen lægger afgørende vægt på Fællesskabernes erklærede hensigt om gennem aftaler med de EFTA-lande, som ikke søger medlemskab af EF, at undgå, at der påny rejser sig barrierer for handelen mellem europæiske lande.

Det fremtidige samarbejde

Som allerede antydnet mener den danske regering, at de europæiske lande står over for problemer og udfordringer, som i høj grad gør det nødvendigt, at de finder sammen om løsninger, ikke blot fordi dette i mange tilfælde er selve forudsætningen for, at sådanne løsninger kan findes, men også fordi man kun gennem et nært europæisk samarbejde kan sikre, at problemerne løses med den fornødne hensyntagen til de enkelte befolkningers og befolkningsgruppers legitime interesser.

Den økonomiske og monetære politik

Den danske regering lægger derfor vægt på Fællesskabernes målsætning om et nært samarbejde på den økonomiske, herunder den monetære, politiks område.

De seneste begivenheder på det internationale monetære område har understreget, at det er en presserende opgave, at der gennemføres nye rammer for det internationale valutariske samarbejde, hvis det skal lykkes at tilgodese de behov, der nu melder sig med stigende styrke.

Det nære europæiske samarbejde om den økonomiske politik er ikke et mål i sig selv. Det har kun interesse for det enkelte land, hvis det kan føre til en forbedring af dets befolknings livsvilkår. Den danske regering lægger afgørende vægt på at kunne gennemføre en national politik, som sikrer en mere retfærdig fordeling af goderne og derved større lighed og personlig frihed for den enkelte borger. Den danske regerings holdning til fremtidige planer vedrørende samarbejde om den økonomiske politik vil være bestemt af, om disse beslutninger harmonerer med denne nationale målsætning. Ministerrådet har vedtaget en resolution om økonomisk og monetær union, som min regering kan tilslutte sig. Ligesom regeringerne i de nuværende medlemslande finder

den danske regering det imidlertid rigtigt at gøre det klart, at den tilslutter sig målene i denne resolution under visse forudsætninger. Jeg har allerede antydnet de principper, min regering lægger vægt på i denne sammenhæng. Vor deltagelse i det forudsatte samarbejde må ikke stille sig i vejen for, at vi i det danske folketing kan føre en økonomisk politik, herunder i første række en skatte-, afgifts- og socialpolitik, der sikrer større lighed mellem de enkelte befolkningsgrupper.

Industripolitikken m. v.

Vi er stillet over for en helt ny målsætning. Det er ikke længere nok at koncentrere sig om industriel vækst, øget produktion og stabil økonomi. Vi må nu beskæftige os med selve det afgørende spørgsmål, hvad vil vi benytte de teknologiske fremskridt og den stigende velstand til? Vi må beskæftige os med, hvorledes vi bevarer et menneskevenligt miljø ikke blot gennem bekæmpelse af forureningen af de naturressourcer, som er en livsbetingelse for os alle, men også det endnu vigtigere spørgsmål, hvorledes vi i det samfund, der i stadig højere grad er undergivet konkurrencens og den industrielle udviklings love, sikrer menneskene de vilkår, uden hvilke selv den industrielle vækst næppe er prisen værd. Det må erkendes, at vi hidtil ikke har lært at styre den tekniske udvikling. Vi må i tide sørge for, at mennesket og samfundet placeres i første række.

Økonomisk magt koncentrerer mere og mere. Multinationale selskaber øver i stigende omfang indflydelse på det enkelte lands interne politik. Det er en nærliggende opgave for de europæiske industrinationer at sikre, at denne udvikling kontrolleres og ledes i en retning, som er stemmende med lønmodtagernes og forbrugernes interesser. Erfaringen viser, at det enkelte land vanskeligt kan løse denne opgave.

På samme måde er der et klart behov for at undgå, at økonomisk aktivitet koncentrerer i bestemte områder af Europa. En balanceret regional udvikling er afgørende nødvendig og bør sikres såvel gennem et europæisk samarbejde som gennem en udbygning af den nationale indsats. I denne forbindelse vil jeg henlede opmærksomheden på Færøernes og Grønlands problemer, som kræver særlig opmærksomhed. Som bekendt har vi fundet det nødvendigt at anmode om særlige ordninger på visse felter for de to områder. Herudover er der behov for at overveje det almindelige problem om økonomisk udvikling i disse to danske områder.

Socialpolitik, uddannelse, kulturel udvikling

Det erkendes i stigende grad, at en avanceret socialpolitik, uddannelsespolitik og kulturudvikling udover at være et mål i sig selv er den vigtigste forudsætning for yderligere industriel vækst i de gamle industrinationer. En sådan udvikling er derfor en fælles europæisk interesse. Det europæiske samarbejde må som et af de vigtigste formål have at skabe de bedst mulige betingelser på disse områder. Udviklingen må imidlertid tilpasses efter de historiske og kulturelle traditioner i de enkelte lande. Den danske regering vil derfor fastholde, at den konkrete udformning af socialpolitik, uddannelsespolitik og kulturpolitik forbliver nationale anliggender, der afgøres i de enkelte landes parlamenter.

Det udenrigspolitiske samarbejde

Den danske regering betragter det som afgørende, at det samarbejde om udenrigspolitiske spørgsmål, som måtte udvikle sig mellem stater, der har et nært samarbejde på andre områder, behandles uden for de institutioner, som er skabt med henblik på det i traktaterne forudsatte økonomiske samarbejde. Min regering er derfor enig i den procedure, der er vedtaget for de udenrigspolitiske konsultationer, og ønsker dem fortsat efter disse retningslinjer. På det sikkerhedspolitiske område er det som bekendt Danmarks politik, at vor deltagelse i samarbejdet vil ske i NATO.

Forholdet til den øvrige verden

Den danske regering betragter det som en vigtig målsætning for det europæiske økonomiske samarbejde, at det finder sted ikke alene med hensyn tagen til den omgivende verden, men også således, at det aktivt bidrager til at fremme den økonomiske vækst i udviklingslandene og til yderligere at forbedre vort forhold til østlandene. Vi ønsker et europæisk fællesskab, som er udadvendt i den forstand, at det medvirker til en bredere international forståelse og samarbejder med alle lande og landegrupper.

Jeg har i min erklæring først og fremmest talt om den fremtidige udvikling af De europæiske Fællesskaber, som min regering tillægger afgørende betydning. Når jeg har tilladt mig at kommentere disse spørgsmål så udførligt, er det ud fra antagelsen af, at den forudsatte udvidelse af Fællesskabernes medlemskreds gennemføres.

Udenrigsminister Moros udtalelse

Udenrigsminister Moros udtalelse vedrørende udenrigsøkonomiministerens erklæring på ministermødet mellem Danmark og EF den 9.11.1971. (Offentliggjort i dagbladet Information den 26.11.1971).

Hr. minister! Tillad mig først og fremmest at afgive en generel erklæring indenfor mit ansvar.

Den danske økonomiminister har i sin generelle erklæring i formiddag fremsat nogle synspunkter. Fællesskabet ønsker at besvare nogle af disse. På det punkt, hvor formanden for den danske delegation anfører, at det nordiske samarbejde skal fortsætte og udvikles efter tilslutningen, ønsker Fællesskabet at præcisere, at en tilslutning til Fællesskabet indebærer, at ingen anden traktat skal kunne påberåbes mod udviklingen i Fællesskabets virksomhed. Med hensyn til den økonomiske og sociale politik mener Fællesskabet, at målene for den økonomiske udvikling og den sociale retfærdighed fortsat kan og bør forfølges inden for rammen af den fælles politik, som er udarbejdet og vil blive udarbejdet på fællesskabsplan. Fællesskabet anser det for sin pligt at bemærke, at grundlaget for forhandlingerne for alle parter er og forbliver den erklæring, der blev fremsat af minister Harmel i hans egenskab af præsident for Rådet den 30. juni 1970 i Luxembourg, og som er accepteret af alle kandidatlandene. Fællesskabet føler sig overbevist om, at den danske regerings økonomiminister ikke har villet hidføre begrænsninger eller ændringer i dette grundlag, der i enighed er accepteret af medlemslande og ansøgerlande, og at forhandlingerne vil blive ført til ende på dette samme grundlag. Dette grundlag sammenfattes i følgende sætning i minister Harmels omtalte erklæring: »Vi går ud fra det princip, at Deres stater accepterer traktaterne og dissers politiske formål, alle beslutninger af hvad art de end måtte være, som er kommet til efter traktaternes ikrafttræden, og de retningslinjer, der er valgt med hensyn til udviklingen.« Fællesskabet er af den mening, at man ikke på nuværende tidspunkt kan fastslå, inden for hvilken institutionel ramme det politiske samarbejde vil udvikle sig, men det har altid været forståelsen, at der bestod et gensidighedsforhold mellem tilhørsforholdet til De europæiske Fællesskaber og deltagelsen i de aktiviteter, der går ud på at muliggøre virkeliggørelsen af fremskridt med hensyn til den politiske enhed.

Heraf følger, at fællesskabsaktiviteten udgør et hele, der ikke kan opdeles, og at muligheden for at kunne regne med alle — medlemslande og kandidatlande — når det gælder den stadige udvikling af den fælles politik og for fremskridt i det politiske samarbejde, uanset hvilken form det til sin tid endeligt vil antage, er afgørende for et positivt resultat af den europæiske opgave, som Fællesskabet forbliver ubrydelig trofast overfor.

Efter at have sagt dette burde jeg fremhæve, at Rådet med opmærksomhed og omhu har bedømt de elementer, der her er blevet bragt frem af Deres delegation, ligesom også på den anden side af delegationerne fra de andre ansøgerlande. Og det ønsker i dette øjeblik at understrege, at det har gjort sig betydelige anstrengelser — hvilket for øvrigt er blevet venligt erkendt — for at imødekomme kandidatlandene med hensyn til løsningen af de særlige problemer, der interesserer kandidatlandene selv. Dette gælder naturligvis fortrinsvis med hensyn til fiskerispørgsmålet. Efter at have bragt denne holdning i erindring, der stadig viser Fællesskabets åbne sind, har Rådet konstateret, at de erklæringer, der er blevet afgivet i dag, viser betydelige modsætninger mellem parterne. Men Fællesskabet — idet det atter understreger sin vilje til at forhandle på grundlag af sit forslag — mener at burde erindre om, at forhandlingerne ikke kan se bort fra de fællesskabsregulativer, der består med hensyn til fiskeri eller i andre tilfælde med hensyn til landbrug, i overensstemmelse med den fundamentale regel, der udgør grundlaget for forhandlingerne, og som er accepteret af kandidatlandene. På dette grundlag og med dette åbne sind, denne politiske vilje til at nå til et positivt resultat af forhandlingerne med den størst mulige tilnærmelse af synspunkterne, har Rådet ment at burde overdrage Kommissionen det hverv at bevare passende kontakter under den form, som den må finde hensigtsmæssig, og som den vil aftale med parterne, med det formål atter at undersøge sagen på grundlag af disse principper i den hensigt at finde frem til en acceptabel løsning, der er i overensstemmelse med fællesskabsprincipperne.

Kommissionen vil straks indlede dette arbejde, og jeg tvivler ikke om, at den, takket være den gode vilje hos alle parterne, snart vil kunne nå til et positivt resultat.

På sin side erklærer Rådet sig parat til selv at afholde et forberedende møde og derefter et møde under Konferencen med kandidatlandene i denne måned, hvilket møde ikke var forudsat, men som

på dette punkt synes nødvendigt, og foreslår derfor at man mødes den 29. nov. d. a. I dette tidsrum skulle Kommissionens aktivitet i kontakt med de faste repræsentanters Komité, gøre det muligt — det håber vi inderligt — at nå til et positivt resultat, således at vor faste beslutning, som vi har udtrykt, og som vi har gentaget, at ville underskrive optagelses-traktaterne inden for den fastsatte frist, året 1971, vil kunne blive opfyldt. Dette, hr. minister, var de ting, som jeg ønskede at sige Dem, og jeg føjer hertil udtrykket for vor taknemmelighed for den høflighed og den tålmodighed, som den danske delegation har udvist, og samtidig ønsket om et godt udfald i denne — om man vil — vanskelige slutfase af forhandlingerne, men som — det kan vi ikke på nogen måde betvivle — absolut må føre til et positivt resultat.

Jeg takker Dem meget, hr. minister. Jeg tænker, at Kommissionen allerede i de kommende dage vil indlede det møde, som jeg har hentydet til, og jeg håber derfor, at mødet den 29., som De venligst har accepteret, bliver et afsluttende møde. Jeg takker Dem og gentager mit ønske om held.

Udenrigsøkonomi- ministerens kommentar

Udenrigsøkonomiministerens kommentarer til udenrigsminister Moro's bemærkninger om den generelle danske erklæring på ministermødet mellem Danmark og EF den 9. november 1971.

Jeg er enig med Deres udtalelse vedrørende spørgsmålet om forbindelsen mellem tidligere traktatforpligtelser og de forpligtelser, medlemslandene har i henhold til de europæiske traktater og følgelovgivningen.

Efter vor opfattelse kan vi inden for denne ramme fortsætte og udvikle samarbejdet mellem de nordiske lande på en række områder. Som De alle ved, er vore nordiske traktatforpligtelser blevet nøje gennemgået under den tekniske gennemgang af følgelovgivningen, og ingen konfliktpunkter står tilbage. Ingen dansk regering kan tage en vigtig beslutning, såsom beslutningen om at forhandle om medlemskab af De europæiske Fællesskaber, uden fuld støtte i parlamentet. Den tidligere danske regering accepterede traktaterne, deres politiske målsætninger, de truffne beslutninger og retningslinierne for Fællesskabernes fremtidige udvikling på grundlag af en beslutning i Folketinget, som blev vedtaget af 4 af de 5 partier i det nuværende Folketing, herunder mit eget. Det er en selvfølge, at den nuværende re-

gering står fast på de almindelige erklæringer, som blev fremført i den danske tale ved forhandlingernes åbning.

Når dette er sagt, vil jeg gerne understrege, at jeg på dette punkt i forhandlingerne finder det rimeligt både over for den danske befolkning, som står over for en beslutning om et spørgsmål af væsentlig betydning for dens fremtid, og over for Fællesskaberne, at vi fremsætter vore generelle synspunkter om, hvorledes Fællesskaberne bør udvikle sig inden for de rammer, der er givet af traktaterne, erklæringerne og de resolutioner, som det nuværende fællesskab har vedtaget.

Det vigtigste punkt vedrørende den økonomiske politik, som jeg ønskede at klargøre, var, at spørgsmålet om den indkomstudjævnende politik udformning eller med andre ord, hvorledes man opnår en mere ligelig social balance, er og skal forblive under nationalt ansvar.

Dette spørgsmål er vigtigt for min regering, og jeg går ud fra på grundlag af de udvekslede erklæringer, at alle regeringer, der er til stede her, er enige i denne forståelse.

Danmarks interesse at indgå i det udvidede Europæiske Fællesskab

Af statsminister Jens Otto Krag

Den afgørelse om Danmarks fremtidige forhold til Det europæiske Fællesskab, som regering og folketing og i sidste instans folketingsvalget snart skal træffe, vil have afgørende betydning for vort lands fremtidige placering i Europa og i verden. Beslutningen vil — omend hovedsagelig indirekte — have afgørende betydning for vilkårene for det danske samfunds hele velfærd og trivsel og for det enkelte menneske som del af samfundet.

Det drejer sig i virkeligheden om, hvorvidt vi skal isolere os fra den europæiske udvikling eller være med til at præge denne udvikling. Isolere os helt kan vi naturligvis ikke. Danmark er og forbliver en del af Europa, og vor udvikling er en del af udviklingen på dette kontinent. Det sikre er, at påvirkningerne udefra vil blive stærkere og stærkere på alle områder af kultur- og samfundsliv, og at behovet for at sikre en demokratisk kontrol med udviklingen vil blive stærkere og stærkere følt.

Vil vi frivilligt give afkald på muligheden for medindflydelse og medbestemmelsesret ved udformningen af de beslutninger, der skal præge udviklingen i det fremtidige Europa? Vil vi afholde os fra at have del i bestræbelserne for at præge og styre disse påvirkninger? Vil vi frivilligt umyndiggøre os selv over for den europæiske udvikling, som vi under ingen omstændigheder kan undgå? Dette er det virkelige spørgsmål, vi står overfor, ikke et spørgsmål om formel suverænitæt. Den beholder vi. Det er regeringens opfattelse, at det ville være en kortsynet og urealistisk politik både med henblik på det kortere og det længere løb at afvise medlemskab af udvidet EF, nu hvor muligheden for medlemskab står os åben. Vi ville oven i købet blive hilst velkommen i vide kredse i de nuværende EF-medlemslande, hvor der er en udbredt forventning om, at vort medlemskab vil bidrage til at styrke de demokratiske fremskridtsvenlige kræfter i Europa-samarbejdet. Vort land har en opgave i opbygningen af et internationalt samarbejde, som vi ville svigte ved ikke at blive medlem af EF.

Formålet med Europa-samarbejdet er at sikre forudsætningerne for produktion og beskæftigelse, for en høj levestandard og social retfærdighed, for et samarbejde vedrørende kultur og teknologi, for en fortsættelse af den demokratiske samfundsudvik-

ling. Erfaringerne har lært os, at disse opgaver kan det enkelte land — mindst af alle et land af Danmarks størrelse — ikke løse alene.

Det gælder også sikringen af frihed og fred. Man må ved enhver vurdering af det europæiske samarbejde erindre, at krige imellem de europæiske nationer, som er medlemmer af det nuværende og det kommende EF, to gange i dette århundrede har ført til verdensomspændende katastrofer. Samarbejdet inden for et fællesskab af gensidige forpligtelser og rettigheder mellem disse lande er en væsentlig garanti mod, at dette kan ske igen. Allerede af denne grund er udbygningen af det europæiske samarbejde ikke kun en europæisk interesse.

Det har det også, fordi et Europa i vækst og trivsel er en nødvendig betingelse for, at Vesteuropa skal kunne bidrage til udviklingen i den fattige del af verden. Hvis Vesteuropa ligger under for økonomiske tilbageslag, der alvorligt svækker produktion og beskæftigelse, vil vore lande ikke kunne bidrage til dette partnerskab. Noget tilsvarende gælder forudsætningerne for den udbygning af det fremtidige samarbejde mellem Østeuropa og Sovjetunionen og Vesteuropa, som alle ønsker, ikke mindst som et led i og middel til at fremme afspændingen mellem Øst og Vest.

Vore forudsætninger for at deltage i et udvidet Europæisk Fællesskab er ofte præciseret. Vi vil kun være medlemmer, hvis England bliver medlem. Vort medlemskab må ikke ske på bekostning af vort samarbejde med de andre nordiske lande og må derfor forudsætte, at der samtidig findes tilfredsstillende løsninger for disse landes forhold til Fællesskabet.

Det er også en klar dansk forudsætning, at vi bevarer vor mulighed for at fortsætte vor sociale politik. Også vor ret til selv at bestemme skatte- og fordelingspolitikken skal uforandret blive et nationalt dansk anliggende.

Det er et økonomisk fællesskab, vi har søgt om at blive medlem af — et økonomisk fællesskab bestående af lande, som tilsammen aftager op imod tre fjerdedele af vor samlede eksport og næsten hele den for vor samlede økonomi stadig betydningsfulde landbrugseksport.

Vi har aktivt deltaget i konsultationer om udenrigspolitiske spørgsmål mellem de seks nuværende medlemslande af EF og de fire ansøgerlande. Vi finder sådanne konsultationer meget nyttige. Men der er ikke tale om at gå ind i et politisk fællesskab, der skal føre en fælles europæisk udenrigs-

politik. Dertil er tiden ikke moden, og om det nogensinde vil ske, kan kun fremtiden vise. Hvis der engang kunne blive en europæisk indstilling til verdensproblemerne, som vi var enige i, måtte det vel set med vore øjne være et stort fremskridt. Skal vi virke i denne retning, kræver det, at vi giver udtryk for vore synspunkter, og det kan vi ikke gøre, hvis vi ikke vil tage del i fælles rådslagning.

De sikkerhedspolitiske og militærpolitiske spørgsmål skal forblive i NATO. Europas sikkerhed er så nært forbundet med det amerikanske engagement i vor verdensdel, at det ville være en uforvarselig politik at søge at skabe en særlig europæisk sikkerhedspolitik. De europæiske bestræbelser må være at fastholde den amerikanske garanti for Europas sikkerhed og ikke at prøve at etablere en europæisk tredjemagt.

Som situationen i dag tegner sig efter afslutningen af forhandlingerne i Bruxelles i dette efterår, kan vi gå ud fra, at disse forudsætninger vil være opfyldte. Vi kender de rammer, inden for hvilke vi skal træffe vor afgørelse.

Regeringen er overbevist om, at det både på kort og på langt sigt vil være i Danmarks interesse at indgå i det udvidede Europæiske Fællesskab på de foreliggende betingelser. På kort sigt vil det medføre en klar økonomisk gevinst i form af en betydelig forbedring af vor anstrengte betalingsbalance. Valutaindtjeningen ved landbrugseksporten vil stige med mellem 1 og 1½ milliard kroner om året. På længere sigt vil det åbne store muligheder for vort samlede erhvervsliv. Hvis vi går ind, har vi muligheden for at være med til at bestemme.

Der skal tages stilling

Af journalist Jørgen Büllmann (Aktuelt)

En grundig og på realiteter hvilende debat om Danmark og de Europæiske Fællesskaber er blevet en nødvendighed af en uafviselig grund: der er i det øvrige Europa og også verdenspolitisk sket en udvikling, der gør det nødvendigt at tage stilling til dansk medlemskab af EF. Hvis Folketinget og Socialdemokratiet havde valgt at ignorere udviklingen i Fællesmarkedet og Storbritannien henimod en forestående optagelse af Storbritannien i EF, ville vi risikere en dag at vågne op til betydelige forandringer i de vilkår, på hvilke vi kan eksportere varer, og dermed i vor nuværende økonomiske situation. Da den efter verdensmålestok betydelige gennemsnitlige levestandard, vi har nået i Danmark, hviler på, at vi har kunnet skaffe os markeder i udlandet og dermed bedre udnytte dansk initiativ og dygtighed, kan man ikke ignorere væsentlige ændringer i udenrigshandelens vilkår uden at sætte befolkningens økonomiske tryk på spil. Denne artikel tilsigter et overblik over en række af de spørgsmål, der i særlig grad har været rejst i markedsdebatten. Artiklen er søgt gjort sammenhængende, men kan også opfattes som en række svar på en række spørgsmål. Hovedsigtet er at påvise, at EF-problematikken er del af en fortløbende udvikling siden 2. verdenskrig. En udvikling henimod internationalt økonomisk samarbejde, og inden for denne, mod et særligt samarbejde mellem de europæiske landes økonomier. Samarbejde skulle gerne give fordele til alle samarbejdets deltagere. Det er imidlertid umuligt at samarbejde uden visse indskrænkninger i den nationale økonomisk-politiske bevægelsesfrihed.

Hvor indlysende rigtigt det end er at fastslå, at EF-medlemskab vil være en historisk beslutning, som bør drøftes til bunds, bør man nok gøre opmærksom på, at Danmark ved tidligere lejligheder er gået ind i samarbejdsformer om valuta, told, handelsrestriktioners afvikling etc., der kun ved gradsforskelle adskiller sig fra det samarbejde, vi måske nu står foran deltagelse i. Det er på den baggrund glædeligt, at vi denne gang får en debat. Men man kan godt spørge, om vi ikke burde have haft en tilsvarende debat, dengang vi f. eks. knyttede os til valutafond-samarbejdet.

Udenrigs- og sikkerhedspolitik

Uanset de vidtrækkende målsætninger, der blev opstillet ved EF's dannelse, er det hidtidige samarbejde

de mellem de 6 lande først og fremmest blevet koncentreret om skabelsen af en toldunion og en landbrugsordning samt forskellige mere begrænsede former for økonomisk samarbejde. Fællesmarkedet har fået en anden karakter end den overnationale, man oprindeligt fra nogle af fædrene til EF forestillede sig. Mange gode kræfter er medgået i den hidtidige danske markedsdebat med at drøfte EF på grundlag af de forestillinger, man gjorde sig i slutningen af halvtredserne. Disse forestillinger, der kun i beskeden grad harmonerer med det EF, vi i dag søger ind i, bør ikke fjerne os fra en diskussion om EF, som EF er i dag, og som det kan tænkes at udvikle sig med 4 nye medlemslande.

Man har fra forskellig side (både tilhængere og modstandere) bebrejdet Socialdemokratiet, at partiet nægter at diskutere udenrigspolitiske og sikkerhedspolitiske aspekter af EF. Denne kritik beror på en misforståelse. EF udvides for at styrke Europas økonomiske basis. EF's økonomiske styrke kan danne en ændret baggrund for de forskellige medlemslandes udenrigspolitik. Men EF udvides efter Socialdemokratiets opfattelse ikke for at skulle være basis for en fælles overnational udenrigs- og sikkerhedspolitik. Danmark har præciseret dette, og en analyse af de forskellige landes holdning viser, at den danske analyse svarer til realiteterne i EF.

På denne baggrund vil det være urimeligt at lukke øjnene for, at det er en udenrigspolitisk udvikling, der har medført, at der denne gang er kommet realiteter i forhandlingerne om EF's udvidelse.

Der er siden Fællesmarkedets beslutning i 1969 i Haag om at søge de hidtil 6 landes EF-samarbejde udvidet til at omfatte også England, Danmark, Norge og Irland på en række punkter sket en storpolitisk udvikling.

Politisk udvikling i Europa

Man kan ikke isolere det ønske, der eksisterer både i Sovjet og i Europa, om en europæisk sikkerhedskonference, den tyske forsoningspolitik overfor Polen og Sovjetunionen, de 4 gamle stormagters enighed om en ny Berlin-aftale og USA's akutte problemer med at søge en nyplacering for dollars i det internationale valutasamarbejde fra hinanden. Der er tværtimod nære sammenhænge, som ikke bør ignoreres i dansk markedsdebat.

Da Vesttysklands socialdemokratiske parti så chancen til at få skabt en mere varig udsoning mod øst, opstod samtidig nødvendigheden af at sikre et fa-

stere samarbejde med de vesteuropæiske lande. Østpolitikken virkede som igangsætter i Europa-politikken.

Da der i EF opstod realpolitiske muligheder for at få gennemført en udvidelse med nye medlemslande, måtte dette virke tilbage på britisk politik.

Realiteten: England

Derved opstod den afgørende politiske realitet bag dansk markedsdebat: England har en regering, der har afsluttet forhandlinger med Fællesmarkedet om britisk optagelse i EF på en række vilkår, som den britiske regering har offentliggjort i sin hvidbog.

Det er endvidere en kendsgerning, at den nuværende britiske regering har tilkendegivet, at man ønsker England optaget på de opnåede vilkår.

Det er en kendsgerning, at det britiske underhus har truffet principbeslutning om medlemskab, og at der — uanset Labours principielle modstand mod medlemskab på de opnåede betingelser — var en betydelig fraktion af Labours parlamentsgruppe, deriblandt partiets næstformand, parlamentsgruppens formand, 9 medlemmer af skyggekabinetet og 22 parlamentariske ordførere, der sikrede tilslutningen. Videre er det en kendsgerning, at denne gruppe ikke har lovet at ville medvirke til noget, der kunne vælte det, man principielt har vedtaget. Endelig er det en kendsgerning, at Labour ikke har sagt, at man vil trække England ud af EF, hvis man påny danner regering. Man er ikke i Labours flertal principielt imod EF.

Folketinget har gennem 10 år måttet imødesee den dag, hvor Danmark må vælge mellem to former for forandring i den hidtidige danske situation.

På den ene side den store omvæltning det vil være fortsat at stå uden for EF, hvis England og andre lande går ind i dette samarbejde.

På den anden side den store omvæltning det vil være, hvis Danmark vælger at gå ind i samarbejdet.

Valg mellem to nye situationer

En illusion er det nødvendigt at få udryddet: at valget står mellem den nuværende situation og Fællesmarkedet. *Valget står mellem to helt nye situationer: at være medlem af eller at stå udenfor et udvidet europæisk økonomisk fællesskab.*

Endnu inden de 4 ansøgerlande har afsluttet den politiske beslutningsproces i EF-spørgsmålet, ja endnu inden forhandlingerne med Norge er afsluttet, ser det ud til, at Europaforhandlingerne har

udløst andre begivenheder af vidtrækkende økonomisk betydning.

USA har grebet til den drastiske politik at søge at gennemtvinge et nyt valutasystem, inden et udvidet Europa er en kendsgerning, og i sammenhæng hermed at fremkalde handelsforhandlinger mellem USA og EF.

Valutaproblemet

Det betyder igen, at både EF og de 4 ansøgerlande sammen med andre lande i Europa og den øvrige verden må tage stilling til problemer, som mange havde håbet kunne udskydes til efter en europæisk afklaring.

Det hidtidige valutasystem med faste kurser, der kun med sjældne mellemrum undergik tilpasninger, har betydet en sikkerhed i et lille lands økonomiske dispositioner, der har været en afgørende forudsætning for den velstandsudvikling, der har fundet sted. Når USA nu rækker ved denne stabilitet, opstår der en situation, hvor de europæiske lande søger at finde en fælles politik og valutarisk tryghed. De drives sammen af ydre begivenheder, og det er også i vor interesse, at der skabes en holdbar løsning.

Danmark, der har en af Europas svageste valutaer, har formentlig kun undgået en drastisk udvikling i kronekursen, fordi vi allerede er i intimt økonomisk samarbejde med andre europæiske lande. Med Sverige og Norge, med England, men også med EF, bl. a. fordi England i valutaopgøret har koordineret sin politik med EF. Drastiske devalueringer i Israel og Indonesien efter dollarkrigens udbrud viser risikoen.

Suveræniteten

En betydelig del af diskussionen omkring EF og mange forståelige betænkeligheder, der er kommet til udtryk bl. a. inden for dansk arbejderbevægelse, har drejet sig om problemet om den suverænitetsafgivelse, der er konsekvensen af et EF-medlemskab.

Det er værd at erindre, at valget af valutasystem efter den anden verdenskrig i sig selv har lagt snævre bånd på Folketingets økonomisk-politiske handelfrihed. Folketinget har i realiteten givet afkald på at anvende valutakursen som økonomisk politisk instrument, bortset fra i de helt ekstraordinære tilfælde, der er forudset i valutafonds-aftalen.

Denne indskrænkning af vor faktiske politiske suve-

rænitet har vi accepteret, fordi vi følte, at vi derigen- nem bedst varetog befolkningens interesser.

På samme måde har den stadige frigørelse af den internationale handel, der er sket siden 1945, grad- vist reduceret de valgmuligheder, der eksisterer i den hjemlige økonomiske politik.

Afskaffelsen af handelsrestriktionerne inden for rammerne af OEEC, toldnedsættelserne inden for rammerne af Gatt og vort medlemskab af Valuta- fonden har år for år givet danske virksomheder forøgede muligheder for at afsætte varer i udlan- det. Samtidig har vi åbnet landet mere og mere for fremmede varer. Men derved er vi også blevet af- hængige af udlandet.

Vi har bevæget os længere og længere væk fra at være et selvforsynende samfund, og dermed har vi også oplevet, at vor »økonomisk-politiske selvstæn- dighed« er blevet et mere og mere relativt begreb, kort sagt et gradsspørgsmål. Vi har jo givet afkald på tolden, restriktionerne og subsidierne som perma- nente led i den økonomiske politik.

Betalingsbalancen

Det er en kendsgerning, at væksttempoet i befolk- ningens velstand afhænger af udviklingen i beta- lingsbalancen, dvs. det økonomiske forhold til ud- landet, og at enhver regering uanset »farve« kan se sine ønsker om reformer umuliggjort eller forsin- ket af en uheldig udvikling i udenrigsøkonomien. Men det er også en kendsgerning, at den mate- rielle velstand i afgørende grad er opnået, fordi vi deltager i det internationale økonomiske samkvem. Det er nemlig ikke nok, at befolkningen udfører arbejdsopgaverne meget dygtigt. Rammerne må også være til stede.

Hvad betyder dette?

Det betyder, at vi gang på gang må indrette os efter handlinger foretaget i andre lande, handlinger vi ikke har nævneværdig indflydelse på. Det betyder igen, at vi gang på gang har måttet vælge mellem flere muligheder, som ikke har været ideelle, men hvor vi har måttet træffe det valg, der ud fra en helhedsvurdering var til størst gavn for befolkningsflertallet.

Bånd på handelfriheden

Den reelle suverænitetssafgivelse, der har fundet sted i alle efterkrigsårene i den økonomiske politik — direkte eller indirekte — lægger visse bånd på den principielle handelfrihed, regering og parlament har i den daglige politik. Men når man i en række

situationer i efterkrigstiden er gået denne vej, er det, fordi alternativet: at alle søger med ethvert middel at fremme egne interesser på de øvriges be- kostning, har vist sig at rumme så store velfærds- truende farer ikke mindst for små lande, at man foretrækker den faktiske suverænitetssafgivelse.

Dette forhindrer ikke, at Danmark i en vanskelig situation har kunnet indføre en tidsbegrænset im- porttold uden at møde udenlandske sanktioner. Men det bør tilføjes, at netop dette valgte middel blev mødt med megen forståelse i EF. Det er en kendsgerning, at det langt fra er udelukket, at EF kunne have anbefalet denne udvej, også hvis vi var medlem. Frankrig har bl.a. som medlem af EF haft en sådan midlertidig importafgift.

Danmark stod positivt

Danmark har i alle efterkrigsårene stået positivt til såvel toldafvikling som handelsfrigørelse på gensidig basis.

Det betød nemlig, at store landes markeder åbne- des for os, markeder vi ellers aldrig ad politisk vej kunne have »åbnet«.

Men det betød til gengæld også, at Danmark fri- villigt har sagt »farve« til en stor del af den be- skyttelse, danske virksomheder tidligere har haft på hjemmemarkedet.

Dette har som bekendt ikke ført til den katastrofe, som man altid i disse situationer fra forskellig side har udtalt frygt for.

Det har derimod — i det omfang de større lande har overholdt de indgåede aftaler — været til tryk- ked for danske virksomheder og dermed for ar- bejdspladserne, at man kendte de vilkår, på hvilke man kunne afsætte varer i udlandet. Det har bety- det, at der for de virksomheder, der kunne sikre sig veluddannede medarbejdere, og som rædede over ledelser, der havde ideer til at bringe salgbare konkurrencedygtige varer frem, var mening i at investere og skabe nye arbejdspladser.

Konkurrencedygtige virksomheder

I dag eksisterer en betydelig del af landets virk- somheder og arbejdspladser i kraft af en evne til at konkurrere, uanset at producenter fra andre lan- de i betydeligt omfang kan konkurrere med os på lige vilkår.

Vi kan ikke isolere os

Der er vel dem, der mener, at dette konkurrence- system strider mod noget »socialistisk«. Men der er næppe nogen, der realistisk kan forestille sig,

at vi kan opretholde den nuværende levestandard, hvis vi slår en ring om Danmark og søger at dyrke vor egen lille »socialistiske« have.

Den situation, hvor vælgerne har valgt et virkelig reformvenligt folketingsflertal, men hvor dette af økonomiske grunde ikke kan finansiere reformerne, er vel den mest tragiske, man kan forestille sig. Det er derfor ansvarsbevidst, at Socialdemokratiet i sin stillingtagen til den europæiske markedsudvikling vurderer de økonomiske konsekvenser af at vælge den ene eller den anden vej i den nye situation, der om få måneder kan foreligge i Europa.

Når Sverige ønsker helst en toldunion med EF, men i alt fald en frihandelsaftale for industrien, betyder det, at også Sverige finder det mest fordelagtigt at integrere sit produktionsliv med EF's. Men så må man også åbent se i øjnene, at den del af indvendingerne mod EF, der skyldes frygt for frihandelen, også vil være ligegyldig, hvis vi bliver udenfor og søger en frihandelsordning i stedet. Det er uærligt at ville skjule, at en række virksomheder kan få vanskeligheder, såvel hvis vi bliver medlem af EF, som hvis vi i stedet står udenfor, men som Sverige søger en frihandelsaftale.

I dag er virksomhederne og deres medarbejdere og disses faglige organisationer fuldt fortrolige med konkurrencesystemets vilkår: at kan et land lave varerne billigere, og kan et andet ikke svare på dette i form af endnu mere effektive produktionsmetoder eller endnu bedre produkter eller nye varettyper, ja, så slår konkurrencen igennem i form af en lukning. Samtidig er nye industrier groet frem. Det har vi været os til gennem et par årtier. Det er et led i den hverdag, der ubestrideligt har udmøntet sig i to store goder, den voksende materielle velstand og den gennemgående høje beskæftigelse.

Kun en lille del af landets vareproduktion er holdt oppe med »kunstige« hjælpemidler. Vi har allerede været gennem den første vigtige fase i tilpasningen til et internationalt konkurrencesystem. Med de valgmuligheder, der i dag byder sig internationalt, er vi bedst tjent med anvendelse af det markedsøkonomiske system og med undgåelse af handelsrestriktioner og subsidier til varepriserne, simpelt hen fordi det er os, det lille land, der vil blive sorteper, hvis vore handelspartnere valgte et andet system.

Vore principper

Men ved enigheden herom beror også den princi-

pielle enighed mellem liberalisme og socialdemokrati op. Den fundamentale politiske uenighed, der fremgår af den politiske og faglige kamp, står om, ud fra hvilke synspunkter produktionens resultater skal fordeles, og hvorledes ejendomsretten til produktionsmidlerne skal ligge. Den står om, hvilken placering mennesket skal have i produktionen.

Den realpolitiske situation er den, at man må indse, at et samfund, der producerer flere og flere varer uden gennem en stærk politisk og faglig arbejderbevægelse at sikre, at goderne fordeles ud til befolkningen, og at fællesskabsinteresser sættes over særinteresser, ikke opfylder de standarder, arbejderbevægelserne må opstille. Men også at indse, at det er en »gold« oplevelse, hvis et enkelt lille land har sikret sig et politisk lønmodtagerflertal uden at have sikret sin produktionsbasis. En meget stor del af de målsætninger, den politiske arbejderbevægelse ønsker at realisere, forudsætter stigninger i produktionen, så der er et bredere velstandsgrundlag at løse problemerne på.

Puritanere – og folkeflertallet

Der er »puritanere«, der ud fra en oprigtig overbevisning mener, at man hellere må være gennemgående fattige i et land, hvor der hersker lighed og socialisme, end måske være for 2/3 vedkommende velstillede i et land, hvor socialismen har mere karige vilkår. Deres synspunkt har så vidtgående virkninger for den enkelte borgers hverdag, at det bør gennem en nøje afprøvning blandt vælgerne, før det eventuelt betød en forkastelse af den hidtidige danske markedspolitik.

Navnlig vil det være tragisk, hvis brede kredse går ind for valget af den økonomisk set ringeste løsning af markedsproblemet ud fra en misforståelse af, hvilken af de to udveje, at gå i EF eller ikke at gå i EF, der vil være kostbarest for arbejderne og for samfundets økonomisk svageste stillede. Det er realistisk at fastslå, at et nej til EF vil skabe økonomiske vanskeligheder, der må indgå i overvejelserne.

Vanskeligt valg

Det er fuldt forståeligt, at de fleste mener, at der er tale om et vanskeligt valg.

Ved en vurdering af den overvejende stemning i den danske befolkning når man antagelig til, at brede lønmodtagerkredse ville føle sig groft svigtet af politikerne, hvis Socialdemokratiet lod hånt om produktionslivets vilkår for at skyde en hurtigere,

men tvivlsom genvej til en »dansk socialisme« med stor risiko for bagefter politisk at bukke under for en utilfredshedsbølge, hvis en forkert udgang på de danske markedsforhandlinger førte til følelige tab for befolkningen.

Nej til »katastrofeteorien«

Det var dette, LOs formand Thomas Nielsen gav udtryk for ved i tilslutning til EF-debatten at understrege, at han ikke tror på »katastrofeteorien«. Socialismen fremkaldes ikke af at føre landet i økonomiske vanskeligheder ved at træffe et forkert valg. Tværtimod vil dette antagelig skabe en politisk konfrontation til skade for de svagt stillede grupper i et land, hvor brede kredse forsvarede vel erhvervede økonomiske positioner, og hvor regeringen udpeges ved frie valg.

Vi må tage stilling

Problemet om Danmarks eventuelle medlemskab af de Europæiske Fællesskaber er fremkaldt af politiske begivenheder, der alt overvejende er sket i de os omgivende lande. Vi kan ikke isolere os overfor disse begivenheder. Vi må tage stilling og vil kunne komme til i nær fremtid at træffe et definitivt valg.

Enkeltheder og hovedlinje

Dette valg forudsætter en tilbundsående diskussion. Det er klart, at der i denne diskussion vil blive rejst en lang række enkelt-emner. Vi må ikke afvise debat omkring detaljer i EF's opbygning og funktion. Men forudsætningen for en virkelig stillingtagen er, at en god del af debatten koncentrerer sig om det helt centrale: *hvorledes vil det som helhed gå os i den situation, at vi vælger at stå udenfor et udvidet Europæisk Fællesskab over for den situation, at vi bliver fulde medlemmer?* Markedsdebatten er tjent med en diskussion langs de store linjer.

Lad os som et tænkt eksempel forestille os, at man ved analyse af en enkelt side af de sociale forhold i Europa når til, at et i Danmark »indarbejdet« system med tiden kan komme under pres for en ændring over imod det i Europa gældende system, og at der af denne grund opstår en modstand mod EF-medlemskab. *En sådan isoleret betragtning om et enkelt punkt kan ikke være afgørende for et så historisk valg. Det må afvejes overfor en helhedsvurdering.* Hvis der f.eks. opstår væsentlige økonomiske tilbageslag i en årrække ved at stå uden-

for, kan dette skade den pågældende sociale foranstaltning langt mere end den udvikling, man frygter vil ske i EF, men som vi som medlemmer får indflydelse på.

Det er derfor vigtigt, at man ned gennem de kommende måneders markedsdebat fastholder de brede linjer og lader disse indgå i afvejelsen overfor de mange ofte formalistiske betæneligheder vedrørende detaljer i EF-landenes nuværende struktur. Vi lever ikke i Danmark i »den bedste af alle verdener«, og EF er heller ikke »den bedste af alle verdener«. Ikke desto mindre skal vi tage stilling.

»Hvad sikrer reformer?«

Når det — i øvrigt med en svag argumentation — hævdes, at medlemskab af EF vil forsinke en lang række reformer i en årrække, må man heroverfor fastholde, at *der er intet, der vil forsinke de påkrævede reformer, som hvis Danmark på et utilstrækkeligt grundlag i en vigtig valgssituation træffer et forkert valg.* Hvis Danmark vælger en placering i forhold til sine hovedmarkeder, der påfører landet fundamentalt større økonomiske problemer end den anden valgmulighed, vil dette mere end noget andet forsinke reformerne.

For Socialdemokratiet står kombinationen af fri international arbejdsdeling og varehandel på den ene side og en socialistisk menneskeliggørelse af produktionslivet og samfundsmæssig tilrettelæggelse af udviklingen på den anden side som idealet. *Man sætter bevis for, at den tilstræbte europæiske markedsløsning i forhold til andre realpolitiske muligheder vil forsinke disse påkrævede og ønskelige reformer, der er en væsentlig bestanddel af Socialdemokratiets politik.* Navnlig da i forhold til en situation, hvor vi valgte at stå udenfor et med England udvidet europæisk marked, og dermed blev benvist til en langt mere mager handelsaftale.

Hensynet til den økonomiske vækst og produktions trivselsmuligheder er en lige så naturlig del af den socialistiske holdning som hensynet til fordelingspolitik og ejerforhold. Kun hvis man sikrer noget at fordele, og kun hvis befolkningen giver tilslutning til fordelingen, kan vi realisere vore visioner. Her ligger Socialdemokratiets politiske arbejdsvilkår. Begge dele må indgå i det politiske beslutsningsgrundlag.

Rigmandsklub?

EF-samarbejdet fremstilles ofte som en rigmandsklub, et samarbejde, der diskriminerer, dvs. for-

skelsbehandler omverdenen. Herunder nævnes med rette bekymringen for, hvilken betydning en udvikelse af EF vil kunne få for udviklingslandene.

Verdensfrihandel og regioner

De afviklinger af todsatser og handelsrestriktioner, der blev sat i værk efter den anden verdenskrig, havde verdensomspændende sigt. I princippet skulle de give alle lande gensidige indrømmelser. Det betød imidlertid, som fordelingen på nationer og relativ velstand var, at det store »unionsområde« USA fik meget væsentlige økonomiske fordele som den rige storebror.

Snart rejste der sig da også tanker om at få skabt nogle tilsvarende fordele i Europa gennem et tæt regionalt økonomisk samarbejde.

De efter krigen indgåede aftaler om Gatt og OEEC-institutionerne forudså, selv om Gatt havde verdensomspændende sigt, muligheden af, at lande, der stod i særligt økonomisk forhold til hinanden, kunne tænke sig at oprette økonomiske »præferenceområder«.

Sådanne »præferenceaftaler« blev tilladt, såfremt de havde et vidtgående sigt i retning af en toldunion eller et frihandelsområde.

Både frihandelsområder og toldunioner har udadtil karakter af præferenceområder, hvilket kort berettes betyder, at de fordele, de samarbejdende lande tilbyder hinanden, ikke står åbne for lande udenfor samarbejdet. Man diskriminerer — (forskelsbehandler) — disse.

USA et eksempel

Amerikas Forenede Stater er et vidtgående eksempel på et sådant samarbejde. Der er fri handel mellem staterne, men mange restriktioner overfor import udefra. Indlændinge har fordel frem for udlændinge.

Det er værd at erindre, at både tilhængere og modstandere af Romunionens dannelse i 1957 gik ind for, at der skulle skabes europæiske handelspræferencer. En gruppe lande — »De Seks« — ville skabe en toldunion med et føderalistisk sigt. En anden gruppe, hvortil England og Skandinavien hørte, ville skabe en frihandelssammenslutning uden nogen politisk overbygning.

Ukorrekt påstand

Det er næppe korrekt at hævde, at de lande, der gik ind for et stort europæisk frihandelsområde i halvtredsernes forhandlinger, dermed udviste større

idealisme eller international solidaritet end de 6 lande ved deres toldunion.

For det første er enhver form for toldunion eller frihandelsområde, der ikke omfatter alle verdens nationer, udtryk for en vis grad af »lokal egoisme«. For det andet var et hovedmotiv for England til at ønske et frihandelsområde, at man på én gang kunne nyde præferencer i Europa og bevare præferencer overfor Commonwealth, som man ikke behøvede at give Europa andel i. Man ville »spille på to heste«.

Norden

For de nordiske lande spillede det ud over de nære forbindelser med England ind, at et frihandelsområde ville muliggøre, at der samtidig oprettedes en nordisk toldunion, der igen var udtryk for en grad af lokal egoisme.

En nordisk toldunion, EF, EFTA, et udvidet EF vil alle have en karakter af YDRE protektionisme og indre frihandel.

Der vil derfor altid være kim til interessekonflikter med »landene udenfor« i markedsdannelser.

Ikke lukket marked

Socialdemokratiet anerkender den positive betydning økonomisk set af skabelsen af et stort europæisk fællesmarked. Men Socialdemokratiet har også i høj grad med i overvejelserne, om dette vil få en for lukket karakter.

Det er uundgåeligt, at en udvidelse af EF til 10 lande vil medføre en voksende indbyrdes samhandel mellem de 10 lande og samtidig skabe en midlertidig tendens til langsommere vækst i samhandelen med omverdenen.

Men jo mere åben en karakter markedet får, jo mindre udtalte vil de negative virkninger udadtil blive. I den forbindelse spiller det ind, at Kennedy-runden for nogle år siden betød en markant nedskæring af EF's ydre toldmurs højde og dermed nedtrappede »Europa's« protektionistiske karakter. Når man tager hensyn til, at USA nu ensidigt har lagt 10 pct. ekstratold på de 50 pct. af landets import, der ikke i forvejen er underkastet handelsrestriktioner af mere håndfast art, og dermed for USAs vedkommende i realiteten som led i en pression mod Europa ensidigt har taget de indrømmelser tilbage, man gav Europa i Kennedy-runden, og til, at Japan er et meget lidt »frit« land at eksportere til, har Europa i dag førsteprisen som åben handelspartner.

Den fremtidige udvikling

Det er ikke muligt at forudse, hvorledes EF-samarbejdet på længere sigt vil udvikle sig. Troen på, at en stadig snævrere integration til sidst vil skabe en europæisk forbundsstat i stil med USA, er blot en »tro«, som nogle har. EF's udvikling vil først og fremmest afhænge af, hvad medlemslandene, herunder de 4 ansøgerlande, ønsker. Udvidelsen sker på grundlag af princippet om, at beslutningerne skal træffes i ministerrådet. Ministrene fra de forskellige medlemslande er ansvarlige overfor de hjemlige parlamenter. Alle beslutninger, der vedrører medlemslandenes vitale forhold, skal være enstemmige. Dermed får også det danske folketings indflydelse på, i hvilken retning udviklingen skal gå.

Imidlertid er der grund til at kigge lidt nærmere på problemerne omkring EFTA-landene, hvoraf flere ikke ønsker fuldt medlemskab, såvel som på problemerne om østhandelen og om U-landene.

EFTA-fordele bevares

Afgørende i overvejelserne er, at det fra EF's side er en forudsætning, at den frihandel mellem EFTA-landene, der er skabt gennem 10 år, bevares, når EF udvides.

Principielt betyder dette, at den nuværende toldmur mellem EF og EFTA for industrivarer brydes ned, altså en forandring i samhandelsmulighederne ikke blot 10 lande, men 15 lande imellem. Hertil kommer aftaler med oversøiske lande.

At der imidlertid er væsentlig forskel på blot at få et industrielt frihandelsarrangement og at blive fuldt medlem af EF skal siden omtales.

Østhandelen

Hvad angår østhandelen kan man ikke afvise, at overgangen til centrale handelsaftaler fælles for EF-landene kan betyde bortfald af de for Danmark fordelagtige byttehandeler mellem olie og skibe, der er foregået med østlandene. Men generelt er det en falsk påstand, at der skulle være ud-sigt til fald i samhandelen. Man må tværtimod være opmærksom på den iver for øget østhandel, der eksisterer i ledende EF-lande, og den klimaforbedring for østhandelen, som Berlin-aftalerne vil betyde.

Det er indlysende, at en socialdemokratisk dansk regering vil være særdeles opmærksom på, at et udvidet EF ikke må føre til en genopliven af den kolde krig eller en konfrontationspolitik. Men ten-

denserne i de europæiske landes politik i disse år går den stik modsatte vej. Uden på nogen måde at bagatellisere den bekymring for et EF som stærk »blok«, der er kommet til udtryk fra østlig side, må man have lov til at fastslå, at udvidelsesforhandlingerne er foregået til akkompagnement af overordentlig moderate toner fra Østblokken.

EF og U-landene

Et problem, der er meget omdiskuteret, er en EF-udvidelses betydning for udviklingslandenes fremtid.

I debatten er det også herhjemme kommet kraftigt til udtryk, at vi ved at gå ind i et udvidet EF-samarbejde skulle give et yderligere bidrag til en udbytning af U-landene. (Man må gå ud fra, at kritikerne er på det rene med, at hvis det vestlige samhandelsmønster med udviklingslandene virker som en udbytning, så er Danmark jo deltager i denne udbytning allerede i kraft af det nuværende samhandelsmønster).

Imidlertid har EF ikke blot allerede en række handelspræferenceaftaler med U-lande, men i Englands aftaler med EF indgår også yderligere skabelse af betydelige handelslettelser mellem EF og U-lande. Men hertil kommer, at EF i de seneste år har givet almene indrømmelser til U-landenes eksport af industrivarer til EF. De 6 lande er en betydelig bidragsyder til U-landenes udvikling og spiller i dag en større rolle end USA, samtidig med at Europa i ringere grad end USA (det må vist selv de værste kritikere indrømme) er engageret i politisk aktivitet i U-lande på linje med USAs aktiviteter i Sydamerika, Asien etc.

Det skal dog ikke bestrides, at U-landene først og fremmest bør tage deres skæbne i egne hænder, og at deres samhandel med rige lande ikke nødvendigvis skaber den bedste form for økonomisk udvikling. Denne kritik gælder også det nuværende handelsmønster.

Positiv bedømmelse

Men der er foruden den megen kritik også tendens til en positiv bedømmelse af EF's forhold til U-landene. Frie Faglige Internationale støtter, at udviklingslandene frit skal kunne eksportere industrivarer — navnlig arbejdsintensive som tekstiler, skibe etc. — til Europa. Man kan med rette spørge, om Danmark er parat til at efterleve denne målsætning. EF er imidlertid i fuld gang med det.

Koncernerne

Hvad angår de internationale koncerners investeringer er det væsentligt at fastslå, at alle med indseende i koncern-problemet erklærer, at koncernerne opererer uafhængigt af en markedsdannelse som EF, der er for snæver ud fra de multinationales politik, og som nærmest opfattes som en mulig fare af de store koncerner, der frygter EF-interessen for kontrol med de multinationale. Disse koncernes fortsatte foretagsomhed i U-landene støttes næppe specielt af en EF-udvidelse, idet de simpelt hen allerede opererer ganske uafhængigt af told- og landegrænser gennem et system af datterselskaber. Naturligvis er der altid grund til at diskutere vurderingers holdbarhed og f.eks. rejse spørgsmålet, om den rige verden bør vente med yderligere rigdom, til U-landene er hjulpet op.

Men det rejser endnu en gang for politikerne i et demokrati spørgsmålet, om det er befolkningens ønske, at de fører en politik, der fremmer eller bremser væksten i realindkomst.

Der er ingen grund til at negligere U-landsargumenterne i markedsdebatten, men ud fra en helhedsvurdering synes det urimeligt at hævde, at dansk medlemskab af EF er en handling vendt mod udviklingslandene.

Det er på ny et spørgsmål om gradforskelle, ikke om absolutter.

Efterhånden som det er kommet til at stå klart, at der denne gang er realiteter i forhandlingerne om EF's udvidelse, er en stadig større del af befolkningen blevet engageret i debatten om EF. Det er af betydning, at det overfor nye deltagere i debatten gøres klart, at EF-problemet ikke er dukket op som en tyv om natten, men at der ligger en lang historisk udvikling bag.

Den danske stillingtagen til markedssituationen i Europa må nødvendigvis tage sit udgangspunkt i danske interesser, og det er ud fra dette synspunkt, Socialdemokratiet anlægger sin markedspolitik.

Et tilbageblik over 15 års markedsudvikling viser klart, hvor de danske interesser er at finde.

Afvisning af EF

Da de britiske bestræbelser i halvtredserne for at få skabt et stort europæisk frihandelsområde i Europa i forbindelse med »Romunionen« brød sammen, og denne i 1957 fik det politiske blå stempel fra de 6 lande, var det et nederlag for England. Den konservative regering havde ikke ønsket at deltage i Romunionen, men den havde ikke politisk styrke

til at forhindre de 6 landes forehavende.

Tanken om medlemskab af Romunionen fandt ikke i halvtredserne grobund i de skandinaviske lande. Herhjemme motiverede såvel den socialdemokratiske statsminister H. C. Hansen som den konservative partileder Aksel Møller vort nej med, at det ville hindre skabelsen af en nordisk toldunion. Venstre ønskede derimod dengang som nu ensidigt dansk medlemskab.

Men vi var tilhængere af skabelsen af et særligt europæisk præferenceområde i form af et frihandelsområde. At ren frihandel også vil skabe behov for visse politiske institutioner indgik ikke i drøftelsen.

De Gaulle

I Frankrig var der forud for Romunionens dannelse meget stor modstand både på venstre og højre fløj. Den opdannede »komet«, general de Gaulle, sikrede fransk deltagelse. Men samtidig var det også ham, der sagde »farvel« til England ved brutalt at afbryde forhandlingerne om frihandelsområdet. Og det var ham, der gav EF den mere afsondrede karakter, der først kan brydes op ved, at England og andre lande træder ind. De Gaulle så særlige chancer i at være ene hane i kurven med Vesttyskland. Det fællesmarked, der blev til dengang, havde et fra starten af ganske højt ydre toldniveau som mål, og det opbyggede et afsondret landbrugssystem, der ikke mindst var Frankrigs gevinst i forhandlingerne. Det byggede på efter datidens niveau meget høje fødevarerpriser. Fransk landbrug og dermed fransk økonomi fik en chance. Gennem sikring af det franske landbrugs basispriser opnåede de Gaulle en for sin politik meget væsentlig »ro på hjemmefronten« og en gradvis industrialisering, der muliggjorde hans politiske modspil overfor den stærke kommunisme.

Ubehageligt for os

For de lande, der havde fulgt England i frihandelspolitikken, var situationen ikke behagelig. England og Sverige fandt sammen i dannelsen af det regionalt afgrænsede frihandelsområde EFTA, som bl.a. Svejs, Norge og Danmark samt Østrig tilsluttede sig. Det var disse lande, der af den ene eller anden grund ikke havde ønsket at deltage i EF.

Mange — ikke mindst i dansk arbejderbevægelse — havde engageret sig i dannelsen af det store løsere forpligtende frihandelsområde. Sammenbruddet af forhandlingerne herom kom som en ubehagelig

omstændighed. Dannelsen af EFTA efter sammenbruddet kunne for Danmark først og fremmest være en nødløsning. Realiteten var, at Europa fra da af stod opdelt i to handelspolitiske blokke.

Der var ikke i hele Europa noget land, der i den grad led økonomiske tab på dette som Danmark.

Realitet udefra

EFTA kom til os som en ikke særlig behagelig realitet, der bl.a. rev planen om en nordisk toldunion omkuld. Det var en af ydre omstændigheder påtvungen »næstbedste« løsnings.

Vi gik ind i denne, fordi vi fandt, at denne »næstbedste løsning« var en bedre løsning end på den ene side at melde os ensidigt ind i EF eller på den anden side at stå helt uden for den særlige europæiske afvikling af handelsrestriktioner.

Fra alle sider måtte det erkendes, at vi kom i en særlig vanskelig situation som følge af markedssplittelsen. Og at vi i realiteten var blevet sorteper: i et økonomisk spil mellem stormagter.

Delte markeder

Årsagen var, at vi som storeeksportør af landbrugsvarer kom i klemme, når vore hovedmarkeder gik med i hver sit handelsområde.

Denne pessimistiske bedømmelse viste sig at slå til.

Industriel frihandel

Som medlem af EFTA gav Danmark fri adgang til sit hjemmemarked for industrivarer fra England, de nordiske lande og andre EFTA-medlemmer. Til gengæld fik vor industri fri adgang på de øvrige EFTA-landes markeder.

Men vi blev lukket ude fra EF's fælles landbrugsordninger, og EFTA tog ikke sigte på frihandel med landbrugsvarer.

Vor industri blev p.g.a. splittelsen ikke ligeberettiget i EF med andre EF-landes. Til gengæld opretholdt vi beskyttelsen overfor EF.

Som alle ved, betød EFTA en stor chance for Danmark på ét punkt. Nemlig for vor industri, der opnåede den fri samhandel med de andre nordiske lande, der havde været sigtet med den nordiske toldunion.

Det reelt afgørende i vor landbrugseksportinteresse til EF var ikke, om vi kunne »lide« eller ikke »lide« det system, EF byggede op. Det kunne vi have vore varierede meninger om. Det afgørende var, at vi var udenfor EF's landbrugssystem

og henvist til de forhold, EFTA kunne byde os. Som årene gik, oplevede vi stagnation og vanskeligheder for landbrugseksporten til EF.

Ikke redning i EFTA

I EFTA-samarbejdet måtte vi tage til efterretning, at et lille land ikke kan få sine vitale ønsker opfyldt, når de strider mod væsentlige interesser hos samarbejdspartnerne, og der ingen udtrykkelige garantier er indeholdt i de trufne aftaler. Det er ganske vist urigtigt at påstå, at Danmark ikke fik visse fordelagtige landbrugsindrømmelser i EFTA. Men det afgørende var, at England fik mulighed for at opretholde sin lavprisimport fra Danmark gennem alle EFTA-årene. De indrømmelser, vore nordiske EFTA-partnere kunne give os, var små. Norges interesse i at opretholde sin egen — dyrere og beskyttede — landbrugsproduktion er velkendt både fra Nordek-forhandlingerne og de igangværende EF-forhandlinger. Sverige har rationaliseret sin landbrugsproduktion og -struktur væsentligt og teknisk set bragt landbrugspolitikken på linje med EF's.

Men Sverige har ikke — heller ikke under de nordiske forhandlinger — kunnet tilbyde at købe vor overskydende produktion af landbrugsvarer endstige til priser som dem, vi kan opnå i et udvidet EF.

Hverken EFTA eller Nordek-forhandlingerne kunne løse op for den økonomiske klemme, vi var kommet i med den europæiske markedssplittelse.

Landbrugsstøtten

I stedet blev vi drevet ud i på hjemmemarkedet at fastholde fuld beskyttelse mod import af levnedsmidler bl.a. til skade for forbrugernes valgmuligheder. Via statskassen og via kunstigt høje priser på landbrugsvarer måtte alle danskere bidrage til at skaffe landbruget indtægter. Denne støtte muliggjorde bl.a., at britiske husmødre fortsat kunne købe billige danske landbrugsvarer.

Samtidig måtte Danmark se på, at EF på grund af sit høje prisniveau udviklede en overskudsproduktion, der med statstilskud kastes ud på vore traditionelle eksportmarkeder til skade for os.

Man har kritiseret, at man ikke i tresserne lod landbruget i Danmark gå »nedenom«. Men det er nok en for dristig vurdering. Danmark har kun arbejdskraftens kunnen at leve af. Vi har ikke synderlig god jord, men vi har kunnet hævde os. Fuldstændig afskaffelse af landbrugstraditionen for eksport vil kræve en endnu hurtigere industrialisering, og der skal megen industri til for at optjene de valuta-

beløb, landbruget netto kan hjembringe. Ud fra almen økonomisk teori er det altid betænkeligt at umuliggøre produktioner, som dele af et lands befolkning har vist sig særlig dygtige til.

Vore store tab

Den hårde realitet er, at vi i tresserne led tab på landbrugssituationen. Vi mistede valuta og måtte operere med betydelige underskud på betalingsbalancen.

Det økonomiske hovedargument for at vælge fuldt medlemskab af EF frem for andre former for tilknytning ligger i den forbedrede valutaindtjening, landbruget og også fiskeriet kan hjembringe. I EF får vi med tiden EF-priser for vor eksport til England i stedet for de lavere nuværende eksportpriser. Desuden får vi fri konkurrenceadgang på EF's landbrugsmarked. Samtidig kan vi afvikle den skattefinansierede statsstøtte, der andrager et milliardbeløb.

Tab og gevinst

Der er foretaget forskellige beregninger over det tab, Danmark i givet fald vil få ved at stå udenfor EF, ligesom det er søgt beregnet, hvilke økonomiske fordele medlemskab vil indbringe. I debatten hæfter man sig navnlig ved vismændenes vurdering.

Vismændene fastslår, at Danmark ved at stå udenfor EF først efter en tilpasningsperiode, hvor produktionen omstilles og landbruget delvis afvikles, vil kunne opnå vækst i økonomien på ny. Ud fra antagelsen af, at vi også udenfor EF vil kunne opnå industriel frihandel, og ud fra antagelsen af en normal udvikling i verdenshandelen mener vismændene, at vi på længere sigt kan opnå samme økonomiske vækst udenfor som i EF, omend ud fra et lavere levestandard.

Men denne »langsigtede« betragtning, der, som vismændene selv fremhæver, er behæftet med betydelig usikkerhed, bør ikke i for høj grad aflede opmærksomheden fra tabene på »kort sigt«.

Her vil de velkendte betalingsbalancevanskeligheder, hvis vi siger nej til EF, få et alvorligere omfang. Kravene om hurtig omstilling vil vokse, og det vil uundgåeligt betyde en periode med en så stram økonomisk politik, at det vil betyde et alvorligt afbræk for mange lønmodtagere specielt i virksomhederne. Ikke blot vil reallønnen falde, men også beskæftigelsen vil være truet i en årrække. Her til kommer de eventuelle virkninger af en øget usik-

kerhed i industrien med hensyn til investeringerne. Vismændene skildrer selv dette billede. Det bør også understreges, at en række eventuelle fordele ved medlemskab ikke er medtaget. Der er således på grund af manglende materiale ikke medtaget vurderinger af de yderligere afsætningsmuligheder, f.eks. fiskeriet kan få i EF, ligesom f.eks. service-sektorens muligheder ikke er søgt vurderet. Hertil kommer, at der kun har kunnet gøres få bemærkninger om industrien. Det bør bemærkes, at man i Norge, der ikke har noget landbrugs- og fiskeriargument for medlemskab af EF, har hæftet sig betydeligt mere ved de chancer, industrien kan få i EF, end der har været tilbøjelighed til i Danmark. Uanset vismændene mener, at der antagelig er økonomiske fordele forbundet med EF-medlemskab også på langt sigt, peger man på, at en rigoristisk gennemførelse af Wernerplanen vil kunne være til ulempe for Danmark på langt sigt. Vismændene er dog selv opmærksomme på, at Wernerplanen for tiden ikke har mange chancer for sig. Modstanden i EF er for stor. Udvidelsen med 4 lande vil gøre den større.

Det står efter vismandsrapporten klart, at et nej til EF vil udløse ganske alvorlige økonomiske vanskeligheder på en tid, hvor der i forvejen er mange økonomiske problemer at slås med. Valget af at »stå udenfor« påfører os derfor et generende tab i en årrække, som man ikke kan se væk fra i markedsdebatten, navnlig ikke på arbejdspladserne.

Priserne stiger kun lidt

Problemet om fødevarerpriserne, hvis vi bliver medlem, har været drøftet.

Det har i debatten været en misforståelse, at de priser, forbrugerne skal betale, vil vokse med store beløb. Dermed skulle husholdningspengene være truet af EF.

Dette var engang en rigtig påstand. Men der er i Danmark i de senere år sket store stigninger i hjemmemarkedspriserne på levnedsmidler samtidig med, at man i EF har holdt prisstigningerne nede. Dermed har de to prisniveauer nærmet sig hinanden stærkt.

5 års tilpasning

Tilpasningen til Fællesmarkedets priser vil ske over 5 år i perioden fra 1973 til 78. Den samlede prisstigning for alle landbrugsvarer under ét som følge af EF-medlemskab er beregnet til at andrage under 1½ pct. på 5 år. Det er mindre end ½

dyrtidsportion. Den årlige stigning i fødevarepriserne som følge af medlemskab vil være mindre end den, vi har haft de senere år som følge af hjemmemarkedsordningerne, der bortfalder i EF. Hertil kommer så de prisstigninger, man år for år enes om i EF. Men de har været holdt nede i de senere år, hvilket skyldes ønsket om at tvinge ueffektive producenter til at standse produktionen for derigennem at forhindre overproduktion. Det er denne prispolitik, der er årsag til de demonstrationer, sydslesvigske landmænd har foranstaltet. For visse varer som æg, fjerkræ og visse former for flæsk venter man direkte prisfald på det danske marked, hvis vi bliver medlem af EF.

Tab på milliarder

Går England ind, og bliver vi udenfor, må man forudse tab af milliardstørrelsesorden. Det betyder et tilsvarende tillæg til de øjeblikkelige betalingsbalancevanskeligheder. Om så tabet bliver 1 eller 4 milliarder, må de lærde skædes om. Det bliver i alt fald føleligt. Det er ikke nok at diskutere eventuelle forbedringer af betalingsbalancen ved at gå med. Heroverfor må tabet ved at stå udenfor beregnes. Forskellen mellem de to tal er det afgørende.

Vanskelighederne vil givet også have tilbøjelighed til at bremse industriens investeringer, der netop burde fremmes i en sådan situation.

Konklusionen af overvejelserne vedrørende økonomiske fordele og ulemper ved medlemskab overfor den situation, hvor vi vælger at stå udenfor, må være, at nok er der et spillerum, således at vi godt kan vælge at stå udenfor uden at blive ramt af en egentlig økonomisk katastrofe. Men der er dog et klart økonomisk argument for, at den økonomiske udvikling i Danmark vil gå mere smertefrit, hvis vi træder ind.

Situationen udenfor

Hvis man på trods af dette foretrækker at stå udenfor, må man nødvendigvis i debatten dels gøre folk klart, at det kan koste ikke mindst arbejdspladserne en hård tid at gøre det. Dels må man skitsere den udvikling, Danmark kan få udenfor. Specielt må muligheden for et eventuelt nordisk samarbejde udenfor EF vurderes kritisk.

Udgangspunktet må være, at EFTA ophører med at eksistere, når England træder ind i EF. England har allerede opsagt sit medlemskab af EFTA til udløb 1. januar 1973.

EFTA var i starten en større succes end EF. Samhandelen groede frem til 1967 hurtigst i EFTA. Siden er det vendt.

Specielt fik de nordiske lande gavn af den frihandel for industrivarer, som man fik via EFTA.

Nordisk arbejdsdeling

OECD har i sin rapport om Sverige gjort status over betydningen af den frie internordiske samhandel. Man hæfter sig ikke blot ved, at den er vokset voldsomt, så danske, norske og svenske varer ses på linje i de tre lande. Men også ved, at der i takt hermed er sket en tydelig strukturrationalisering landene imellem. Denne skyldes ikke en bevidst fællesnordisk industrialiseringspolitik, for en sådan fik man ikke. Den fremkom i den frie konkurrences kølvand. Man nævner, at Norge blev »specialist« i kemikalier og letmetaller, Sverige i maskiner og Danmark i elektronisk og automatisk udstyr. Der skete også visse kapitaloverførsler og fusioner på tværs af de nordiske grænser. Man kan nævne som et eksempel på en sådan »struktur«, at Danfoss laver kølekompressor anlæg med motorer fra det delvis svenske Thrige-Titan, kompressorerne sælges bl.a. til det svenske Atlas og til Elektrolux. Men hele koncernen sælger eller ønsker at sælge ud af Norden.

OECD opfatter altså »Norden« som i højere grad end tidligere en industriel og kapitalmæssig enhed med en udpræget arbejdsdeling mellem landene.

Men dette har på ingen måde forøget områdets selvforsyningsgrad. Norden har som helhed en voksende interesse i i fællesskab at søge faste markeder udenfor det nordiske område. Man har delt opgaverne mellem sig, men hver af de virksomheder, der er groet frem, har et voldsomt behov for stabile markeder uden for Norden. Det kan ikke mindst svenskerne bekræfte.

England skuffede

Her åbnede EFTA først og fremmest det store land England som en mulighed.

Det er givet, at de toldfordele, England opnåede på de nordiske markeder i forhold til Tyskland og Frankrig, har sikret England en vis ekstra markedsandel, men alt i alt ikke det store »skub« for England. Perioden siden 1960 er karakteriseret af, at samhandelen mellem England og EF voksede kraftigt, mens Englands samhandel med Commonwealth aftog i betydning.

Omvendt betød den skuffende ringe britiske økonomiske vækst, at EFTA ikke fuldt ud gav de øvrige medlemslande et stort marked at sælge på. Tværtimod fik samarbejdspartnerne en »lærestreg«, da Wilsons arbejderregering i strid med ideen i EFTA indførte en særtold på varer fra de andre EFTA-partnere for at bremse underskuddet på den britiske handelsbalance.

Væltede regeringen

Også den britiske devaluering i 1967 skabte problemer — for Danmark bl.a., at den socialdemokratiske regering blev væltet på folgelovgivningen til den danske devaluering.

Årsagen til, at vi måtte devaluere, var først og fremmest vor afhængighed af landbrugseksporten til England og de særlige prismæssige vilkår, denne havde. De danske forbrugere måtte samtidig af med endnu flere penge til landmændene for at sikre, at vi fortsat tjente de uundværlige valutabeløb på eksporten af smør og flæsk til England.

Nordek muligt?

Markedssplittelsen i tresserne voldte os således mange vanskeligheder, samtidig med at EFTA gav os fordele. Nu, hvor EFTA ikke kan eksistere videre, er det nødvendigt for alle nordiske lande at finde løsninger på deres handelsproblemer.

Her er der grund til at se på Sverige. Sverige har truffet det politiske valg, at man af hensyn til landets neutralitetspolitik ikke vil kunne blive fuldt medlem af EF. Men Sverige har ikke ønsket en uændret ordning i forhold til EF. Tværtimod ønsker Sverige først og fremmest af hensyn til sin industri og dens beskæftigelse så vidtgående en industriel integration med EF som muligt.

Man er ikke tilfreds med en ren frihandel. Sveriges ønske er opnåelse af en virkelig industriel integration, gerne med et institutionelt samarbejde.

Når den danske folkeafstemning holdes, er det overvejende sandsynligt, at Sverige har fået de bedst opnåelige ordninger med EF. Man må gå ud fra, at Sverige vil gøre alt for at fastholde disse ordninger uanset et eventuelt dansk-norsk nej til EF.

Det er ikke mindst denne kendsgerning, der gør, at Sverige og i øvrigt også Norge afviser, at der kan blive tale om at danne et Nordek, hvis Danmark og Norge siger nej.

Det svenske synspunkt er, at hvis skandinavisk industri skal gøre yderligere fremskud, må der gøres noget ved det, der kaldes »de usynlige handelshin-

dringers«, og specielt over for de store markeder i Europa.

Det er de hindringer, der via f.eks. offentlige forskrifter om, hvordan et produkt skal være udformet i netop dette land, reelt udelukker en række andre landes produkter fra markedet.

De usynlige hindringer

Der kan nævnes eksempler på danske virksomheder, der er stærkt beskyttet af indirekte handelshindringer. Men danske industrivirksomheder kan først og fremmest nævne en lang række eksempler på, at usynlige hindringer i udlandet hindrer os i at komme ind med vor eksport.

Problemet om de »usynlige hindringer« kendes ikke mindst i England, hvor utallige snurrepiberier i hverdagen forbeholder produktionen for britiske virksomheder.

Man kan sige, at dette er til gavn for britiske arbejdere. Det er jo noget meget centralt i Englands økonomiske problem, at man gerne vil fortsætte med at gøre tingene, som man altid har gjort.

Det bør i øvrigt huskes, at EFTA strandede totalt i forsøget på at gøre op med disse hindringer. Man var for svag.

10 års frihandels-erfaringer

Dansk fagbevægelse har til gengæld 10 års erfaringer fra et åbent marked for, at det kan lade sig gøre at foretage meget store omstillinger og opgive betydelige traditionelle produktionsgrene og virksomheder. At man kunne ønske, at skiftende regeringer førte en mere aktiv arbejdsmarkedspolitik, er så noget andet.

Sverige og industrien

Det af EFTA-landene, der både i regeringen og ude i industrien alvorligst har drøftet betydningen af at kunne deltage i den langsigtede organisering af det europæiske marked og stabilisering af en række tekniske forudsætninger for produktion, som planlægges i EF, er Sverige. En række svenske firmaer har etableret datterselskaber i Europa, hvilket har været medvirkende til en vis »kapitalflugt« fra Sverige, fordi der skulle føres mange penge ud af landet til disse formål. Men uanset denne ret kraftige reaktion på usikkerheden om Sveriges stilling i EF, ønsker netop disse selskaber, at Sverige får fast deltagelse i EF's arbejde med at skabe fælles-

europæiske normer for samhandel. Det er på denne baggrund, den svenske regerings ønske om at deltage i »næsten det hele« skal ses. Det er også på denne baggrund, den svenske skuffelse over »kun« at være blevet tilbudt fri industrihandel skal ses. Sverige frygter en kapitalflugt som følge af en for svag markedsløsning.

De nordiske perspektiver

I vurderingen af de eventuelle muligheder for i de kommende år at udbygge et fast nordisk økonomisk samarbejde, må eksistensen af den meget store svenske interesse i at få noget, der i realiteten ligner fuldt medlemskab, indgå.

Da Nordek-forhandlingerne blev forkastet uofficielt i 1967, var hovedideen, at de dengang meget ringe udsigter til en snarlig åbning for nye europæiske forhandlinger ville give *tid* til opbygningen af et fastere samarbejde i Norden og samtidig lette vejen i Danmark for en yderligere omstilling fra landbrug til industri, der kunne gøre os mindre afhængig af vort landbrugsproblem. Ideen var, at man — gennem nogle års intensiveret samarbejde — kunne skabe en fælles nordisk forhandlingsposition overfor EF og derigennem med tiden opnå en bedre placering for Norden i Europa.

Imidlertid blev det også en af forhandlingsbetingelserne, at Nordek-aftalen ikke måtte ødelægge Danmarks og Norges muligheder for i givet fald at forhandle om fuldt medlemskab af EF.

Når man hævder, at denne betingelse fra de to landes side svækkede mulighederne for at gennemføre Nordek, er det en helt urealistisk vurdering af den nordiske situation.

Sandheden var, at hvis europaforhandlingerne kom i gang meget hurtigt efter Nordeks dannelse, ville de delte reelle interesser i Norden nemt føre til, at landene måtte gå hver sin vej, mens en sen løsning kunne åbne mulighed for fælles forhandlinger.

Uventet hurtige forhandlinger

Men da EF uventet, endnu før Nordek-traktaten var ratificeret, åbnede for den nye forhandlingsrunde, betød tidsfaktoren, at også Nordek-planen faldt på gulvet. Det er påstået, at Finland brød forhandlingerne ud fra hensynet til Sovjetunionen. Men iagttagere mener, at det er for snævert blot at hævde dette. Ved at bryde forhandlingerne synes Finland derimod at have sikret både sin østhandel,

sin nordiske handel og sin EF-handel, hvis de 4 lande bliver medlemmer.

Norden og Europa

Man kan lige så godt erkende, at årsagen til de mange vanskeligheder ved at finde en nordisk »formel« er, at følelser ikke er nok til at skabe et nordisk økonomisk marked, hvis de 4 nordiske lande ikke samtidig har garanti for bedst muligt at kunne sikre deres vitale interesser i et stort europæisk marked. Sverige har interesser for sin træ- og papirindustri, Norge for sin metallurgiske industri, Finland for sin maskinindustri og Danmark ikke mindst for sit landbrug, som det på grund af det af EF fremkaldte tidspres kun var muligt at varetage gennem individuelle forhandlinger med EF.

Et forandret Europa

Det forhandlingsmønster i Europa, der har udfoldet sig og nu går mod sin kulmination, er meget omfattende. Det drejer sig ikke blot om, at fire lande søger medlemskab af EF. Det drejer sig samtidig om, at en række andre EFTA-lande forhandler om at opnå frihandel for væsentlige dele af deres industri med EF.

Den åbning af det snævre EF, som disse forhandlinger vellykkede afslutning vil medføre, har vidtgående konsekvenser.

Ikke blot vil det EF, vi kan bedømme i dag, undergå en vidtgående forandring, idet dets karakter vil blive besluttet af 10 lande, ikke 6 lande.

Alt tyder også på, at det overnationale præg vil ændre karakter, bl. a. gennem en svækkelse af kommissionens indflydelse.

Det er ikke mundevej, når England og Frankrig står sammen om at fastholde, at der ikke i EF kan vedtages nogen fælles foranstaltning eller regel, der strider mod medlemslandenes vitale interesser.

Det bør heller ikke gå påagtet hen, at Europa-kommissionen selv erkender, at udvidelsesforhandlingerne har skabt en krise for kommissionens oprindelige forsøg på, efter Hallsteins mønster, at diktere EF-landene en lang række fællesnormer. Det er ikke i alle tilfælde en dansk interesse, at der indføres så få fælles regler som muligt. Tværtimod vil en højnelse af de fælles sociale normer i Europa lette vejen til øgede sociale fremskridt i Danmark, fordi muligheden for at konkurrere os ud ved at lade hånt om arbejderbeskyttelse, socialdækning

osv., svækkes. Men det er af væsentlig interesse, at de nye medlemslande får fuld indflydelse på udviklingen på så mange områder som muligt.

Forbehold over for Sverige

Vil vi være bedre stillet ved at forblive udenfor, men indgå en frihandelsaftale?

EF har i sit frihandelsstilbud til Sverige taget forbehold for nogle af de varer, Sverige helst ser får frit indpas i Europamarkedet, f.eks. trævarer og papir. Man har overfor Svejs taget forbehold for ure osv.

Hertil kommer det store problem om de indirekte handelshindringer. Det lyder ikke troligt, at EF vil afskaffe disse som led i en frihandelsordning. Det er derfor ikke korrekt uden videre at antage, at vor industri kan opnå samme eller mere gunstige vilkår ved, at vi står udenfor det egentlige medlemskab, men opnår en frihandelsaftale.

I nordisk perspektiv må den anvendte forhandlingstaktik også indgå. Det erkendes fra alle sider, at det danske og norske ønske om fuldt medlemskab sammen med EF's løfte om, at der ikke skal bygges nye toldmure, virker som den eneste mulige løftestang for Sveriges ønske om størst mulig tilknytning uden fuldt medlemskab. Bryder de norske og danske ansøgninger sammen, kan dette bringe det eksportafhængige industriland Sverige i vanskeligheder, hvilket rammer tilbage på hele Norden.

Sveriges interesse i Europa-udvidelsen er da også på det sidste stærkt understreget af statsminister Palme.

På alle de områder, hvor man diskuterer konsekvenser for industriens og dermed industriarbejdernes hverdag af fuldt EF-medlemskab, kan man derfor med rette diskutere, hvor mange af de påpegede vanskeligheder og ulemper man vil kunne undgå i en »uforpligtende« fri samhandel med en europæisk »gigant«. En sådan samhandel er de fleste EF-modstandere jo tilhængere af.

Danmark udenfor?

Det gælder f.eks. også i diskussionen om multinationale selskaber og frie kapitalbevægelser. Hvorledes forestiller man sig en isoleret dansk kontrol med multinationale selskaber indrettet? Vil Danmark ikke i realiteten af hensyn til investeringerne måtte tilbyde udenlandsk kapital adgang til det danske marked, som den i øvrigt i dag allerede har det?

Og endelig: der savnes en vurdering af, om man kan praktisere ren frihandel uden at komme til direkte at savne en vis institutionel politisk overbygning. Sagt på jævnt dansk: bliver vi udenfor, kan vi enten komme i en situation, hvor vi forbindes i overhovedet at opnå en virkelig adgang til europæiske markeder i mange år. Konsekvenserne heraf for økonomien må vurderes alvorligt. Eller vi kan være nødt til at gå ind under en vidtgående frihandels vilkår uden de garantier, der trods alt ligger i de europæiske institutioner. Det er ikke uden alvorlig grund, at Sverige har bedt om forhandlingsadgang til disse institutioner.

Reelle interesser

Socialdemokratiet underkender ikke vigtigheden af den diskussion om vore politiske muligheder på f.eks. nærdemokratiets område, der er rejst. Men samtidig finder man det urigtigt ikke at lade landets reelle økonomiske interesser indgå i vurderingen. Det er det, Wilson og Labour gør, når man begrundet sit nej med henvisning til den britiske betalingsbalance. Wilson mener, at et underskud på 9 milliarder kroner er for tung en pris. Men tager man hensyn til den britiske handels størrelse, er det underskud, Wilson frygter, væsentligt mindre alvorligt end det øgede betalingsbalanceunderskud, Danmark vil have at slås med i tilfælde af, at vi holder os udenfor.

Debat savnes i ventetiden

Lige som modstanderne af og tvisterne om EF-medlemskabet med rette sætter argumenterne for EF under debat og kritik, må man derfor forlange en langt mere indgående debat om konsekvenserne af at holde sig udenfor. Det er en ny situation nøjagtigt som medlemskab, og dens konsekvenser må afvejes overfor det, vi kan opleve som medlemmer.

Der er så mange tråde i Europamønstret, at det er fuldt ud berettiget, at Socialdemokratiet holder sin holdning åben, indtil der findes bevis for, at Europaudvidelsen vil finde sted på den måde, som er forudsætningen for socialdemokratisk accept af medlemskab.

Det vil rejse betydelige følelsesmæssige og politiske betænkeligheder i Danmark, hvis Norge vælger at stå udenfor. På den anden side må man se en situation i øjnene, hvor Norge kan have opnået en associeringsordning og Sverige en brugbar samarbejdsaftale, men hvor Danmark kun får øgede

økonomiske problemer at slås med ved at stå udenfor. At Socialdemokratiet derfor ønsker at se udviklingen i de norske forhandlinger før endelig stillingtagen er indlysende.

Lige så naturligt er det at støtte Sveriges ønske om en vidtgående tilknytning. Jo nærmere tilknytning jo lettere kan der samarbejdes i »det nordiske hjørne«.

Valget

Hensigten med denne gennemgang af problemerne har været at sætte EF-debatten i et videre perspektiv.

Vi står overfor et valg mellem 2 muligheder. Udgangen på EF-forhandlingerne med Norge og Sverige er endnu ikke kendt — desværre. Men det skulle gerne stå klart, at lige såvel som medlemskab af EF vil betyde en forandring i forhold til tidligere, vil valget af at »stå udenfor« være valg af en ny udvikling. Man kan ikke nøjes med at afvise EF, man tvinges til at diskutere udviklingen i EF og chancerne udenfor EF. Ikke mindst har de, der anbefaler et nej, et ansvar for at klargøre risici og chancer udenfor.

Folkeafstemningen bliver ikke et valg mellem det bestående og noget nyt, men et valg imellem to nye udviklingslinjer.

Derfor er en grundig debat så nødvendig.

Litteraturliste:

I. Grundmateriale.

Skal være til stede på ethvert kommunebibliotek.

1. Oversættelse af traktat om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab og tilhørende dokumenter (Rom-traktaten), 1967, Udenrigsministeriet. Fås gratis i Markedssekretariatet, Stormgade 10, 1470 København K, telefon (01) 12 10 40.

PS. En revideret oversættelse er netop fremkommet. Denne oversættelse, der er godkendt af Konferencen mellem De europæiske Fællesskaber og de stater, der har anmodet om optagelse i disse fællesskaber, dvs. godkendt af de seks medlemslande og de fire ansøgerlande, udgør den autentiske danske tekst. Vintens Forlag, Forlaget Mikro og Forlaget Aktuelle Bøger er i gang med trykningen af nyoversættelsen, som vil komme i handelen om kort tid. Også Markedssekretariatet fremstiller et antal eksemplarer af denne.

2. Danmark og De europæiske Fællesskaber, bind I-II, I-III supplerende redegørelse, 1968—1971, Udvalget vedr. Danmarks forhold til De europæiske Fællesskaber. Fås hos boghandleren, kr. 58,25 incl. moms.

II. Officielt materiale.

3. Oversigt over nødvendige lovændringer i tilfælde af dansk tilslutning til De europæiske Fællesskaber, 1970, Justitsministeriet, Udvalget vedr. lovændringer med henblik på Danmarks tiltræden af De europæiske Fællesskaber. Fås i Justitsministeriet, Slotsholmsgade 10, 1216 København K, tlf. (01) 12 09 06. Fås også i Markedssekretariatet.
4. Notat vedr. det foreløbige resultat af forhandlingerne om Danmarks medlemskab af De europæiske Fællesskaber, 1971, Udenrigsministeriet. Fås i Markedssekretariatet, Stormgade 10, 1470 København K, tlf. (01) 12 10 40.
5. Svarene på LO's 34 spørgsmål, offentliggjort i »Løn og Virke« 16. november 1971. Fås i Landsorganisationen i Danmark, Rosenørns Allé 14, 1970 København V, tlf. (01) 35 35 41. Fås også i Markedssekretariatet.
6. Rapport om betydningen for ligestillingen i Danmark mellem mænd og kvinder af en dansk indtræden i De europæiske Fællesskaber, 1971, Justitsministeriet. Fås i Justitsministeriet, Slotsholmsgade 10, 1216 København K, tlf. (01) 12 09 06. Fås også i Markedssekretariatet.
7. Beretning afgivet af det af finansministeren nedsatte udvalg til gennemgang af vurdering af forbrugsafgiftslovgivningen, 1971, Finansmini-

steriet. Fås i Finansministeriet, Christiansborg Slotsplads 1, 1218 København K, tlf. (01) 11 44 88.

8. Oversættelse af Udtalelse fra Kommissionen til Rådet vedr. det udvidede fællesskabs forbindelse med de lande, der er medlemmer af eller associeret med EFTA, og som ikke søger optagelse, 1971, De europæiske Fællesskabs Kommission. Fås i Udenrigsministeriet, Christiansborg, 1218 København K, tlf. (01) 15 08 25.
9. Notat af 18. marts 1971 vedr. de økonomiske konsekvenser for Danmark af at stå uden for et EF, der er udvidet med Storbritannien, Udenrigsministeriet. Fås ved skriftlig henvendelse til Europabevægelsen i Danmark, Dr. Tværgade 28, 1302 København K, med opgivelse af publikationsnummer — 1123 — pris kr. 2,00 + 15 pct. moms. Fås også i Markedssekretariatet.
10. Notat af 16. juli (den såkaldte hvidbog) vedr. det foreløbige resultat af forhandlingerne om Danmarks medlemskab af De europæiske Fællesskaber, 1971, Udenrigsministeriet. Fås gratis i Europabevægelsen, se pkt. 9, — publikationsnummer 1124. Fås også i Markedssekretariatet.
11. Fællesmarkedet og Danmark (12 pjecer), 1971, Markedssekretariatet. Fås hos boghandleren, pris kr. 2,00.
 Pjece nr. 1: Institutioner, beslutningsproces, finansiering.
 Pjece nr. 2: Varer, arbejdskraft, etablering, fast ejendom.
 Pjece nr. 3: Økonomisk politik.
 Pjece nr. 4: Landbruget.
 Pjece nr. 5: Udenrigspolitisk samarbejde.
 Pjece nr. 6: Konkurrenceregler og transportpolitik.
 Pjece nr. 7: Industripolitik.
 Pjece nr. 8: Socialpolitik.
 Pjece nr. 9: Energifpolitik.
 Pjece nr. 10: Gartneri og frugtavler.
 Pjece nr. 11: Fiskeriet.
 Pjece nr. 12: Handelspolitik, forholdet til U-landene.

III. Diverse pjecer o. l.

12. Danmark og EEC, 1971, Landsorganisationen i Danmark. Fås ved henvendelse til LO.
Se pkt. 5.
13. Dansk industri og Fællesmarkedet, juni 1971, Industrirådet. Fås ved henvendelse til Industrirådet, H. C. Andersens Boulevard 18, 1553 København V, tlf. (01) 15 22 23. Pris kr. 2,00.
14. Fællesmarkedet i en nøddeskal, 1970, Landbrugsrådet. Fås ved henvendelse til Landbrugsorganisationernes Fællesmarkedssekretariat, Landbrugsrådet, Axeltorv 3, 1609 København V, tlf. (01) 14 56 72.

15. Skal Danmark ind i Fællesmarkedet?, 1971, Dansk Smede- og Maskinarbejder Forbund. Fås ved henvendelse til Dansk Smede- og Maskinarbejder Forbund, Vester Søgade 4, 1601 København V, tlf. (01) 15 26 45.
 16. Fællesmarkeds-spørgsmål. En information fra socialdemokraterne, 1970, Socialdemokratiet. Fås ved henvendelse til Socialdemokratiet, Nyropsgade 26, 5. sal, 1602 København V, tlf. (01) 11 15 22.
 17. Rapport om DASF's studierejse, 1971, Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund. Fås hos Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund, Nyropsgade 25, 1602 København V, tlf. (01) 14 21 40, pris kr. 2,00.
 18. Fællesmarkeds-spørgsmål. En information fra socialdemokrater 1970, DSU's landsforbund, Frit Forums landsforbund og SDS. Fås ved henvendelse til DSU's landsforbund, Nørregade 20, 2. sal, 1165 København K, tlf. (01) 14 01 01, Frit Forums landsforbund, Nørregade 20, 2. sal, 1165 København K, tlf. (01) 14 15 45, og SDS, Broggerstræde 14, 1211 København K, tlf. (01) 15 12 04.
 19. Hvad er EF?, 1971, Dansk Informationskomité for Markedsspørgsmål. Fås ved henvendelse til Europabevægelsen, se pkt. 9, pris kr. 4,00 + moms.
 20. EEC?, Nordisk Aktion, 1971. Fås i kiosker.
 21. Gustav Barfod: Fællesmarkedet, Socialistisk Folkepartis tidsskrift »Her og Nu«, februar 1971. Fås på sp. bladforlag, Amagerbrogade 85, 2300 København S, tlf. (01) 55 70 11, pris kr. 5,00.
 22. Status i Fællesmarkedet, Det danske Forlag, Udenrigspolitiske skrifter, Serie 9 nr. 3/1971. Fås hos boghandleren, pris kr. 7,70.
 23. Derfor nej til Fællesmarkedet, Det danske folk skal selv bestemme, 1971, sp. bladforlag, se pkt. 21. Pris kr. 4,00.
 24. På vej til Europa. Debatindlæg fra Venstres konference, »Danmark i Europa« på Christiansborg d. 20. august 1970, Venstres Landsorganisation. Fås ved henvendelse til Venstres Landsorganisation, Hammerichsgade 14, 1611 København V, tlf. (01) 14 33 40.
 25. Nej til Monopolernes Fællesmarked, Danmarks kommunistiske Parti. Fås ved henvendelse til Danmarks kommunistiske Parti, Dr. Tværgade 3, 1302 København K, tlf. (01) 14 01 14.
 26. Max Sørensen: Forfatningsretlige problemer i forbindelse med Danmarks indtræden i De europæiske Fællesskaber, 1971, Udenrigsministeriet. Fås ved henvendelse til Udenrigsministeriet, se pkt. 8.
 27. Danmarks Markedsmuligheder, 1971, Det radikale Venstre. Fås hos Europabevægelsen, se pkt. 9 — publikation nr. 1119.
 28. Løn og Virke nr. 21, 1971, (Lønmodtagernes Fællesmarked), LO.
 29. K. Storm Hansen: Udenrigsøkonomisk orientering, september 1971. Fås hos Privatbanken i København A/S.
 30. Danmark og Fællesmarkedet, 1968. Dansk Informationskomité for Markedsspørgsmål. Fås hos Europabevægelsen.
 31. Niels Jørgen Haagerup: Europa og NATO (Fællesmarkedet og Sikkerhedspolitikken), 1971. Fås hos Atlantsammenslutningen.
 32. P. Nyboe Andersen: Danmark i fremtidens Europa, 1971. Fås hos Venstres Landsorganisation.
 33. Tidsskriftet EKKO, 1971, nr. 1, fås hos Jens Hansen, »Højmarke«, Fogstrup, Them, 8600 Silkeborg.
 34. Fremtiden, 1971, nr. 6: Det andet Europa. Fås hos Det Udenrigspolitiske Selskab.
- IV. Danske bøger.**
35. Skal Danmark nedlægges?, 1970, forlaget Mikko. Fås hos boghandleren, pris kr. 12,65, incl. moms.
 36. H. Boeg Torfing: Norden i Europa, 1970, Jørgen Paludans forlag. Fås hos boghandleren, pris kr. 9,95.
 37. Markedsperspektiver og strukturproblemer, Det økonomiske Råds formandskab, 1971, Statens Trykningskontor. Fås hos boghandleren, pris kr. 15,00 incl. moms.
 38. EEC-gruppen: EEC-? 1971. Forlaget SOC, Nørregade 20, 2. sal, 1165 København K, tlf. (01) 11 23 06.
 39. EEC-gruppen: EEC-?, »Nej til EF«, 1971, Forlaget SOC, Nørregade 20, 2. sal, 1165 København K, tlf. (01) 11 23 06.
 40. Ernest Mandel: EEC og konkurrencen Europa/USA, 1970. Spektrums aktuelle. Fås hos boghandleren, pris kr. 13,75.
 41. EEC — et barn af borgerskabet, 1971. Forlaget Demos. Fås hos Forlaget Demos, Grønnegade 37, 1107 København K, tlf. (01) 14 15 37, pris kr. 2,50.
 42. Willy Bergström og Olle Svenning: Fagbevægelsen i Fællesmarkedet, 1971. Forlaget Fremad. Fås hos boghandleren, pris kr. 23,75.
 43. Erik Seidenfaden: Vejene til Europa. Status og perspektiver efter 25 års samlingsbestræbelser, 1970. Forlaget Fremad (Danmarks Radios Grundbøger). Pris kr. 14,05. Fås i boghandelen.
- V. Norsk materiale.**
44. Arne Haugstad: ABC om EEC, en bog fra Pax, pris n. kr. 10,00. Fås i boghandelen.
 45. EF, Dei Europeiske Fællesskapa (11 pjecer), 1971. Det norske Utenriksdepartement, fås hos Statens informasjonstjeneste, Youngstorget 3 — Oslo Dep., Oslo 1.

- Pjece nr. 1: Roma-traktaten blir til.
 Pjece nr. 2: Arbeidsmarkedet og fagbevegelsen.
 Pjece nr. 3: Politisk samarbeid.
 Pjece nr. 4: Fiskeriene.
 Pjece nr. 5: EF's organisasjon.
 Pjece nr. 6: Sosialpolitikken.
 Pjece nr. 7: EF og utviklingslandene.
 Pjece nr. 8: Landbruket.
 Pjece nr. 9: Økonomisk og pengepolitisk samarbeid.
 Pjece nr. 10: Skipsfarten.
 Pjece nr. 11: Distriktspolitikken.
 46. Norge i Europa. 6 bøker med 16 hovedemner i markedsdebatten. Elingaards Forlag, 1971.
 47. F. F. Gundersen: Introduksjon til EEC. Universitetsforlaget, 1968.
 48. Einar Løchen: Fellesmarkedet og Norge, Gyldendal Norsk, 1971.
 49. Rolf Roem Nielsen: Vejen til europeisk enhet. En hå-bok. Elingaards Forlag, 1967.

VI. Svensk materiale.

50. Sverige preciserer sin syn på samarbeide med EEC, Aktuelt i Handelspolitikken, nr. 5, september 1971, Handelsdepartementet i Stockholm. Fås ved henvendelse til Handelsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm 2, tlf. 08/763 31 07.
 51. John Ekström, Allan Larsson, Olof Sundström og Lillemor Thalin: Sverige och EEC, 1971, Handelsdepartementet Stockholm, Distribution: Allmänna Förlaget. Fås i boghandelen.
 52. TCO informerar om EEC, Tjänstemännens Centralorganisation TCO, Linnégatan 12-14, Box 5252, Stockholm 5, tlf. 22 17 60.
 53. Sverige och EEC, Landsorganisationen i Sverige. (Fås ved henvendelse til Landsorganisationen i Sverige, Barnhusgatan 18, 105 53 Stockholm, tlf. 22 89 80).
 54. Därför förhandlar vi med EEC, Socialdemokraterna, Informationshäfte nr. 6, 1970. Fås ved henvendelse til Socialdemokraterna, Partistyrelsen, 105 60 Stockholm.
 55. TCO informerar om EEC, Social arbetsmarknads politik regional, TCO. Fås ved henvendelse til TCO, se pkt. 51.
 56. EEC — en Motskrift, SSU-GSSF, Göteborgs socialdemokratiska Studentförening. Fås ved henvendelse til Göteborgs socialdemokratiska Studentförening, Smörgatan 10, 412 76 Göteborg.
 57. Tord Ekström, Gunnar Myrdal og Roland Pålsson: »Vi och Vesteuropa«, Taben og Sjögrens forlag. Fås i boghandelen.
 58. Per Kleppe, EFTA — NORDEK — EEC. Analys av de nordiska ländernas integrationsproblem. Utg. av Studieförbundet Näringsliv och Samhälle. Stockholm 1970. Fås i boghandelen.

59. Sveriges Industriförbund:
 — Vart tog Sverige vägen? 1971.
 — Handelshinder som exportproblem, 1971.
 — EEC's industripolitik, 1970 (Colonna-rapporten).
 60. Handelsdepartementet (distribution, se nr. 51).
 — Europeiska Ekonomiska Gemenskapen, Del I—VIII, 1971.
 — EEC's handelspolitik, 1971.
 — Inför Sveriges EEC-förhandlingar, 1971.
 — EEC under andra halvåret 1970, etc.
 — Sverige och EEC (Römfördraget ur Svensk Synsvinkel) 1968.

VII. Bibliografi.

61. Anna-Lise Kaaber: Danmark og Fællesmarkedet. Et udvalg af litteratur i perioden august 1965 — november 1970. EFTA. Et udvalg af litteratur fra januar 1967 — november 1970. Nordisk økonomisk samarbejde (NORDEK). Et udvalg af litteratur fra januar 1968 — november 1970. 1971. Fås i Bibliotekscentralen. (01) 94 55 55.
 62. Utenriksdepartementets Bibliotek, Oslo: Litteratur om EF, 1967—1970.

VIII. Notater og udtalelser, der udleveres fra Markedssekretariatet.

1. Sammendrag af Kommissionens vicepræsident S. L. Mansholts mundtlige redegørelse i De europæiske Fællesskabers Råd den 10. december 1968.
2. Økonomi- og markedsminister P. Nyboe Andersens tale på det første møde mellem De europæiske Fællesskaber og de fire ansøgerlande i Luxembourg.
3. Memorandum overgivet på mødet i Luxembourg til uddybning af de danske forhandlingsproblemer.
4. Davignon-rapporten.
 (Rapport om det politiske samarbejde mellem De Seks samt mellem De Seks og de fire ansøgerlande).
 Den danske regerings kommentarer til rapporten samt De Seks' svar på ansøgerlandenes kommentarer.
5. Oversigt over nødvendige lovændringer i tilfælde af dansk tilslutning til De europæiske Fællesskaber.
6. Oversættelse af artikel af R. L. Major og S. Hays i National Institute Economic Review nr. 54, november 1970: Fællesmarkedet fra en anden synsvinkel.
7. Professor Max Sørensen's notat:
 Forfatningsretlige problemer i forbindelse med Danmarks indtræden i De europæiske Fællesskaber.

8. Markedssekretariatets notat:
De økonomiske konsekvenser for Danmark af at stå uden for et EF, der er udvidet med Storbritannien.
9. De europæiske Fællesskabers vedtagelser vedrørende den økonomiske og monetære union.
10. Tale af vicepræsident Raymond Barre i Det europæiske Parlament den 10. marts 1971. Den økonomiske situation i Fællesskabet — den økonomiske situation i USA og dollarproblemerne. — Situationen efter vedtagelsen af den økonomiske og monetære union.
11. Markedssekretariatets kommentarer til lektor G. Thorlund Jepsens udtalelser vedrørende notatet af 18. marts 1971 om de økonomiske konsekvenser for Danmark af at stå uden for et EF, der er udvidet med Storbritannien.
12. Resumé af præsident Pompidous udtalelser vedrørende en europæisk konføderation og den økonomiske og monetære union på pressekonferencen den 21. januar 1971.
13. Redegørelse for forholdet mellem den danske lovgivnings krav om indfødsret, bopæl eller hjemsted i Danmark og reglerne i De europæiske Fællesskaber.
14. Professor Max Sørensen's notat:
Mulighederne for en besluttende folkeafstemning om Danmarks indtræden i EF.
15. Økonomi- og handelsministerens redegørelse til Folketinget den 18. maj 1971.
16. Udtalelse fra Kommissionen til Rådet vedrørende det udvidede fællesskabs forbindelse med de lande, der er medlem af eller associeret med EFTA, og som ikke søger optagelse.
17. Markedssekretariatets notat:
Kommissionens udtalelse til Rådet om de EFTA-lande, der ikke har søgt om medlemskab. Det nærmere aftalegrundlag.
18. Markedssekretariatets notat:
Det foreløbige resultat af forhandlingerne om Danmarks medlemskab af De europæiske Fællesskaber.
19. Markedssekretariatets besvarelse af 33 EF-spørgsmål udarbejdet af LO's forretningsudvalg vedrørende arbejdsmarkedspolitik, socialpolitik, egnsudviklingspolitik og den økonomiske politik.
20. Udenrigsøkonomiminister Ivar Nørgaards erklæring på ministermødet i Bryssel den 9. november 1971.
21. Udenrigsminister Moros bemærkninger til udenrigsøkonomiminister Ivar Nørgaards erklæring på ministermødet i Bryssel.
22. Udenrigsøkonomiministerens kommentarer til udenrigsminister Moros bemærkninger.
23. Markedssekretariatets notat:
Uddannelsesspørgsmål i Fællesmarkedet.
24. Markedssekretariatets besvarelse af 7 spørgsmål fra Lejernes Landsorganisation.
25. Willi Birkelbach-rapporten.
Rapport vedrørende de politiske og institutionelle aspekter ved tiltrædelse af eller associering med Fællesmarkedet.
26. Communiqué fra EF-topmødet i Haag den 1.—2. december 1969.
27. Resolution af Rådet og af repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer vedrørende den økonomiske og monetære union.
28. Rådsbeslutning vedrørende styrkelse af koordineringen af den kortfristede økonomiske politik i Det europæiske økonomiske Fællesskabs medlemsstater af 22. marts 1971.
29. Rådsbeslutning vedrørende styrkelse af samarbejdet mellem Det europæiske økonomiske Fællesskabs medlemsstaters centralbanker.
30. Summarisk oversigt på grundlag af redegørelserne fra embedsmandsudvalget vedrørende Danmark og De europæiske Fællesskaber.
31. Rapport om betydningen for ligestillingen i Danmark mellem mænd og kvinder af en dansk indtræden i De europæiske Fællesskaber.
32. Werner-rapporten.
(Rapport til Rådet og Kommissionen om den etapevise gennemførelse af den økonomiske og monetære union inden for Fællesskabet).
33. Rapport overgivet af komiteen af centralbankchefer i EF om spørgsmål, der er rejst af ad hoc-komiteen under forsæde af statsminister Werner.
34. Drøftelserne i Fællesmarkedets institutioner af det fremtidige økonomisk-politiske samarbejdes udformning — Werner-rapporten.
35. Resumé af Kommissionens memorandum om industripolitikken (Colonna-rapporten).
36. Redegørelse for resultatet af forhandlingerne om Danmarks medlemskab af De europæiske Fællesskaber.
37. Udenrigsøkonomiministerens tale i Folketinget den 15. december 1971 vedrørende udvidelsesforhandlingerne mellem Danmark og De europæiske Fællesskaber.
38. Koncentrat af rapport om en sammenlignende undersøgelse af sociale sikringsordninger og deres finansiering i Danmark og Storbritannien samt udvalgte EF-lande.
39. Oversættelse af traktat om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab og tilhørende dokumenter (Rom-traktaten).

38.

*Flere eksemplarer af denne pjece vil, så længe oplag haves,
kunne rekvireres hos:*

Socialdemokratiet

Nyropsgade 26 - 1602 København V - Telf. (01) 11 15 22

PERFECTA-TRYK 4.72 35.000 (3. oplag)

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk